Lasy Państwowe w 90 odsłonach

The State Forests in 90 scenes

Lasy Państwowe w 90 odsłonach

The State Forests in 90 scenes

Koncepcja albumu: CENTRUM INFORMACYJNE LASÓW PAŃSTWOWYCH (CILP)
Tekst wstępu: Krzysztof Fronczak
Podpisy do zdjęć i teksty informacyjne: zespół CILP
Tłumaczenie: Anna Beasley

Wybór zdjęć: Ireneusz Graff, Grzegorz Leśniewski, Grzegorz Okołów
Autorzy zdjęć: w wykazie na str. 208 oraz w podpisach do zdjęć
Zdjęcie na okładce: Inka Wieczeńska, Nadleśnictwo Ustrzyki Dolne

Projekt graficzny: Monika Żyła-Kwiatkowska i Marta Zięba

© CENTRUM INFORMACYJNE LASÓW PAŃSTWOWYCH, Warszawa 2014
© Layout MULTICO Oficyna Wydawnicza, Warszawa 2014

CENTRUM INFORMACYJNE LASÓW PAŃSTWOWYCH
www.lasy.gov.pl

Wykonawca: MULTICO Oficyna Wydawnicza na zlecenie CILP
MULTICO Oficyna Wydawnicza sp. z o.o.
ul. Ciasna 6, 00-232 Warszawa
www.multicobooks.pl

ISBN 978-83-63895-06-8 (CILP)
ISBN 978-83-7763-274-1 (MULTICO O.W.)

Obróbka kolorystyczna zdjęć: ARTGRAPH, Warszawa
Druk i oprawa: Drukarnia LEGRA, Kraków

Podpisy do zdjęć na stronach wstępnych albumu:
Str. tytułowa:
Fot. Karol Woźniakowski, Nadleśnictwo Konin. Skraj boru sosnowego we mgle
Str. 5:
Fot. Marcin Łukawski, Żubr (Bison bonasus***) z Puszczy Białowieskiej***
Str. 6:
Fot. Piotr Targoński. Bór sosnowo-świerkowy na terenie Nadleśnictwa Wipsowo
Str. 8:
Fot. Grzegorz Szkutnik. Borowik szlachetny (Boletus edulis***) na wrzosowisku***
Str. 10:
Fot. Waldemar Feculak. Sarny (Capreolus capreolus***)***
Str. 24:
Fot. Leszek Paradowski. Bukowy las w Nadleśnictwie Złocieniec

Concept: The State Forests Information Centre (CILP)
Introduction: Krzysztof Fronczak
Captions for photographs and information texts: CILP team
Translation: Anna Beasley

Selection of photographs: Ireneusz Graff, Grzegorz Leśniewski, Grzegorz Okołów
Authors of photographs: listed on page 208 and under each photograph
Cover photograph: Inka Wieczeńska, the Ustrzyki Dolne forest district

Graphic design: Monika Żyła-Kwiatkowska and Marta Zięba

© The State Forests Information Centre, Warsaw 2014
© Layout MULTICO Oficyna Wydawnicza, Warsaw 2014

THE STATE FORESTS INFORMATION CENTRE
www.lasy.gov.pl

Publisher: MULTICO Oficyna Wydawnicza commissioned by CILP
MULTICO Oficyna Wydawnicza sp. z o.o.
ul. Ciasna 6, 00-232 Warszawa
www.multicobooks.pl

ISBN 978-83-63895-06-8 (CILP)
ISBN 978-83-7763-274-1 (MULTICO O.W.)

Colour processing of photographs: ARTGRAPH, Warsaw
Printing and binding: LEGRA, Cracov

Captions for the photographs on introductory pages:
Title page:
Photograph by Karol Woźniakowski. Misty pine forest in the Konin forest district
Page 5:
*Photograph by Marcin Łukawski. Bison (*Bison bonasus*) in the Białowieża Primeval Forest*
Page 6:
Photograph by Piotr Targoński. Pine and spruce forest in the Wipsowo forest district
Page 8:
*Photograph by Grzegorz Szkutnik. Porcino (cep) mushroom (*Boletus edulis*) on the heath*
Page 10:
*Photograph by Waldemar Feculak. European roe deer (*Capreolus capreolus*)*
Page 24:
Photograph by Leszek Paradowski. Beech wood in the Złocieniec forest district

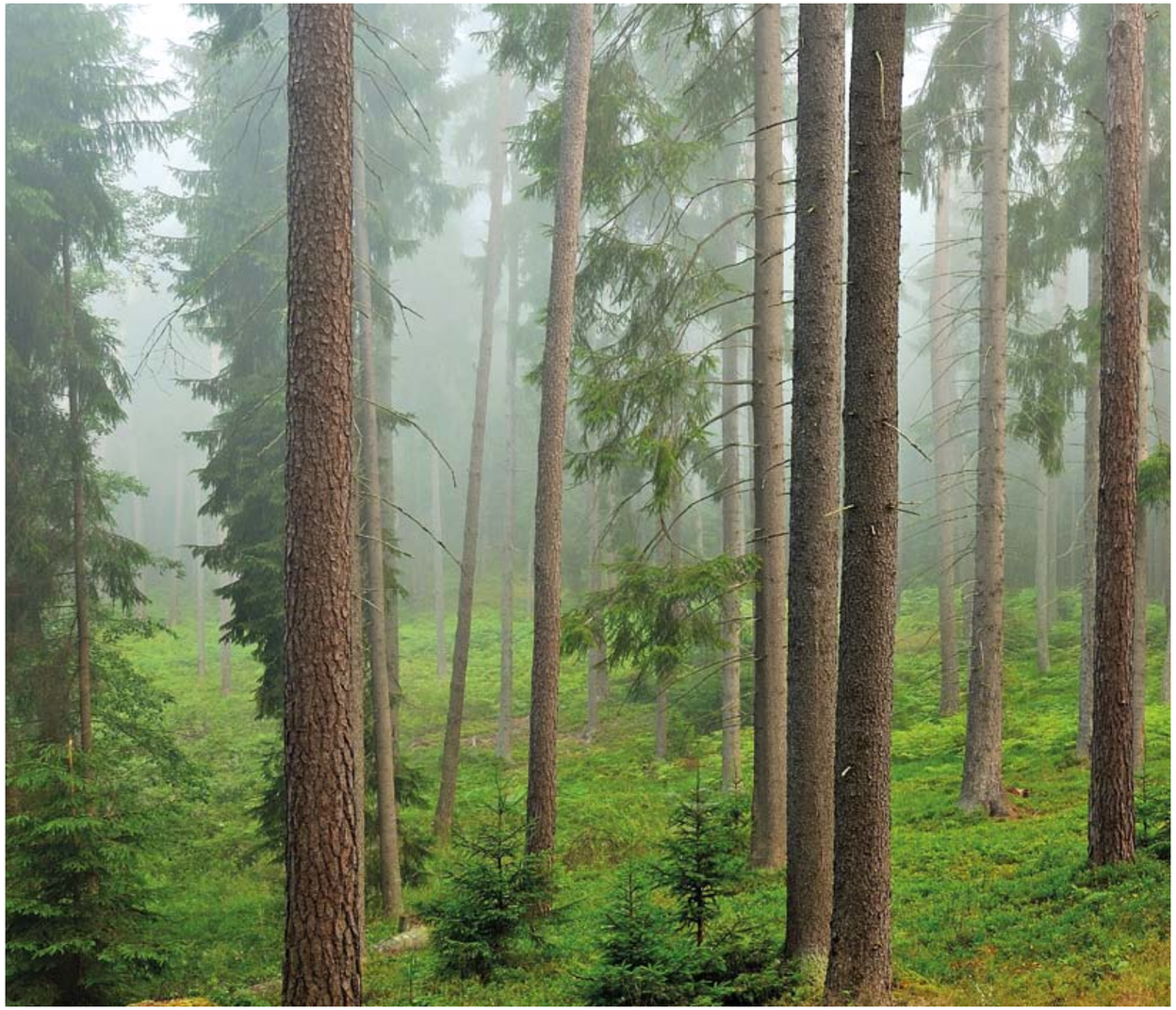

LASY PAŃSTWOWE

Drodzy Czytelnicy,

Dziewięćdziesiąt lat to niemal cztery generacje Polaków i *de facto* kilka epok w najnowszych dziejach naszego kraju: trzy ustroje polityczne, wojna światowa, ogromne przekształcenia własnościowe, społeczne i kulturowe, rewolucja technologiczna. Dla Lasów Państwowych, powstałych w 1924 roku, to cała historia zarówno organizacji, jak i pewnego modelu funkcjonowania polskiego leśnictwa. A jest to przecież czasem nawet mniej niż jedno pokolenie drzew.

Świętując 90-lecie Lasów Państwowych, chcemy podzielić się z Państwem radością z tego, co w ciągu tych dekad wysiłkiem całego narodu udało się zrobić dla polskich lasów. Różnica między punktem wyjścia a obecnym jest ogromna. II Rzeczpospolita odziedziczyła po zaborcach lasy przetrzebione przez przemysł i rolnictwo, zdewastowane w trakcie wojny, masowo wycinane przez prywatnych właścicieli w obliczu trudnej sytuacji odradzającego się kraju. Gdy nowo powstała państwowa administracja leśna zdołała ocalić to, co pozostało, i rozpoczęła odtwarzanie leśnych zasobów, wybuch kolejnej wojny zaprzepaścił wiele jej osiągnięć. Pod okupacją lesistość Polski – i tak wcześniej niska – spadła do niecałych 21 proc. W okresie PRL podjęto wielki wysiłek zalesiania kraju, ale też presja ciężkiego przemysłu doprowadziła do dotkliwych klęsk ekologicznych.

Dziś sytuacja jest zupełnie inna. Mamy 9,1 mln ha lasów, które pokrywają już ponad 29 proc. powierzchni kraju, i ciągle ich przybywa. Więcej niż przedwojenna Polska i to przy obszarze państwa mniejszym o jedną piątą. Lasów pod wieloma względami unikatowych na Starym Kontynencie, o coraz bardziej różnorodnych i coraz starszych drzewostanach, bogatych w gatunki zwierząt, często niespotykane już gdzie indziej.

Pod względem zasobów drewna zajmujemy piąte miejsce w Europie – wzrosły one dwukrotnie w ciągu półwiecza i nadal rosną. Jednocześnie Lasy Państwowe były w stanie znacznie zwiększyć pozyskanie drewna, by zaspokoić zapotrzebowanie obywateli i gospodarki na ten surowiec, które po 1990 r. wzrosło aż dwuipółkrotnie. Drewno jest nie tylko najbardziej ekologicznym polskim surowcem, ale też całkowicie odnawialnym. Bogactwem, które zapewnia pracę co setnemu Polakowi i przyczynia się do wypracowania 2–3 proc. naszego PKB. A przy tym polskie lasy są otwarte dla wszystkich, gdyż w ogromnej większości stanowią własność publiczną, zarządzaną głównie przez Lasy Państwowe. Każdy może w nich swobodnie wypoczywać, uprawiać sport, zbierać owoce runa leśnego, korzystać z obiektów przygotowanych przez leśników. Te wszystkie dobra są powszechnie dostępne, a lasy bezpieczne bez konieczności korzystania ze wsparcia podatników, Lasy Państwowe są bowiem samowystarczalnym ekonomicznie podmiotem.

Godzimy te pozornie rozbieżne potrzeby ekologiczne, gospodarcze i społeczne w sposób, który znajduje uznanie w całym świecie. Robimy to dzięki nowoczesnej, zrównoważonej gospodarce leśnej, która zaspokaja różne oczekiwania względem lasów, ale bez wyrządzania szkód środowisku.

Oddajemy w Państwa ręce ten album z nadzieją, że pozwoli nieco przybliżyć to, czym i jak leśnicy zajmują się na co dzień oraz odda najlepiej zachwycające piękno i bogactwo ojczystej przyrody. Pozwoli nam wszystkim poczuć dumę z dobrze wykonanej, wspólnej pracy na rzecz naszych lasów. Przede wszystkim zaś zachęci do odkrywania ich uroków na własną rękę. Lasy Państwowe są zawsze otwarte. Zapraszamy!

Adam Wasiak
Dyrektor generalny Lasów Państwowych

Warszawa, 2014 r.

STATE FORESTS

Dear Readers,

The last ninety years in the history of Poland span the lives of four generations and several epochs: three different political regimes, one world war, historic social, cultural and economic transformations and the technological revolution. For the State Forests, established in 1924, these ninety years encompass the entire history of the organisation and of the specific functional model of Polish forestry. But from a different perspective, this period is often shorter than the lifespan of one generation of trees.

In celebrating the 90th anniversary of the State Forests we would like to share with you our pride of what the whole nation has achieved for our forests. The contrast between the starting point and the current situation could not be greater. After the end of the First World War Poland inherited forests which were decimated by industry and agriculture, destroyed during the war and further damaged by their owners who resorted to massive felling during the difficult times following the creation of the independent Polish state. The newly established forestry administration focussed its efforts on saving the remaining forests and had just begun rebuilding forest resources when the next war broke out, largely destroying the achievements of the previous 20 years. During the Second World War the forest cover in Poland dropped to below 21%. The new post-war administration embarked on an ambitious afforestation programme but its success was diminished by the ecological disasters caused by the development of heavy industries.

Today the situation is very different. Poland has 9.1 million hectares of forests and forest cover stands at more than 29% and is still increasing. This is greater than it was before the war, although the country's land area is smaller by one-fifth. Our forests are often classed as unique in Europe for a number of reasons. The stands are getting older and becoming more diverse. They provide habitat to a great number of animal species, many of which are not found elsewhere.

Our timber resources, which have doubled in the last 50 years and are still increasing, rank Poland fifth in Europe. This is despite the fact that the State Forests was able to significantly increase timber production to meet the demand which has more than doubled since 1990. Timber is not only the most natural of our resources but also completely renewable. Polish forests give employment to one person in a hundred and account for about 2–3% of GDP. Most importantly, Polish forests are largely publically-owned and, in contrast to many other countries, are open to all. Anyone can use forests for recreation, sports, foraging or take advantage of the many attractions provided by foresters. However, public ownership of forests is not a burden to the taxpayer. The State Forests, who administers the vast majority of the country's forests, operates on a self-financing basis.

We are able to fulfil seemingly contradictory ecological, social and economic needs in a way which has earned us respect around the world. We achieve this balance thanks to modern, sustainable forest management which fulfils diverse expectations without damaging the environment.

We hope that this publication will familiarise the reader with the work foresters do every day in order to maintain the richness and beauty of Polish nature. We feel proud at what we have achieved together as a nation for our forests. Above all, we hope that this book will encourage you to visit our forests and discover their beauty first-hand. The State Forests looks forward to welcoming you!

Adam Wasiak
Director-General of the State Forests

Warsaw, 2014

Wstęp
introduction

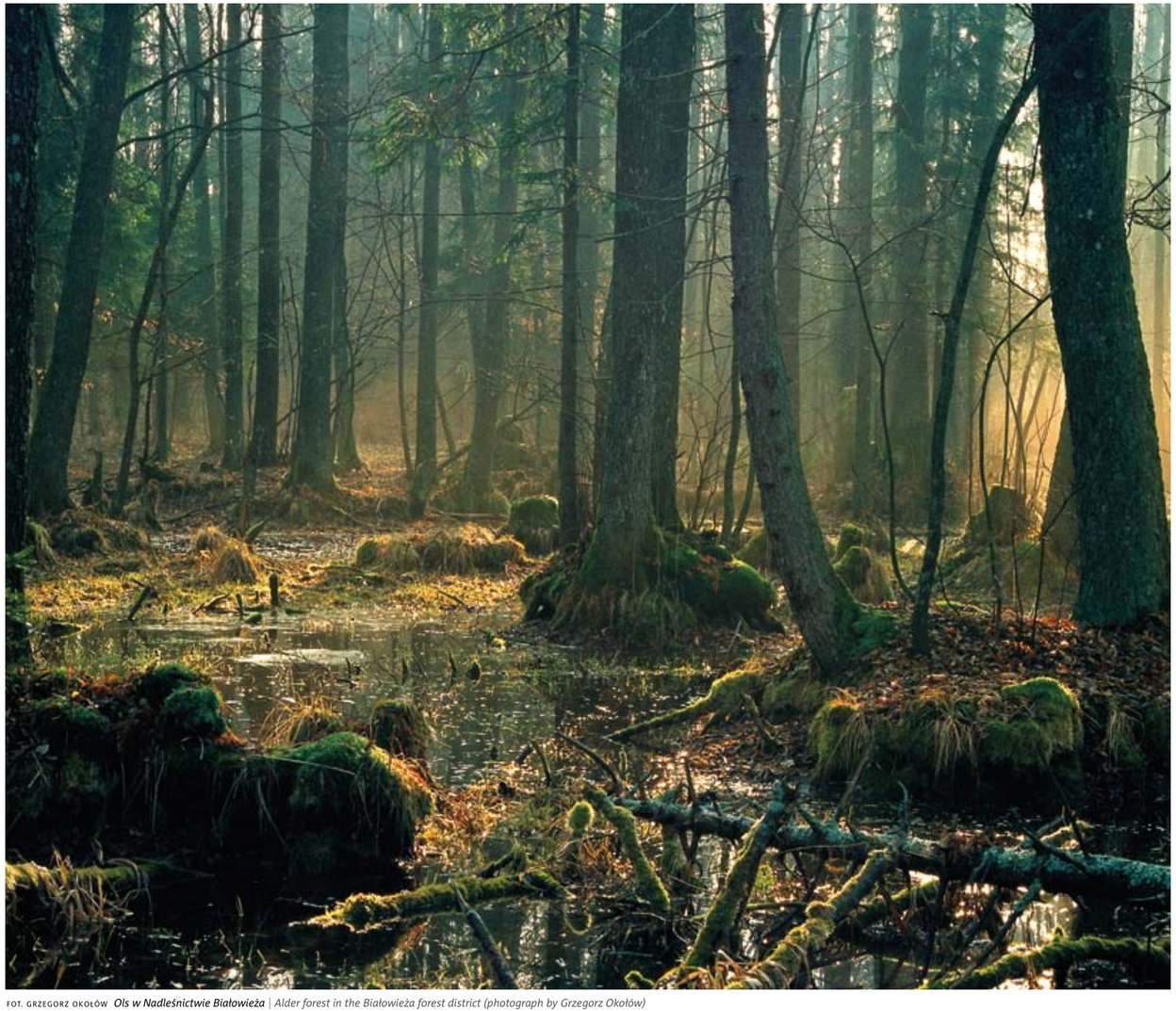

FOT. GRZEGORZ OKOŁÓW ***Ols w Nadleśnictwie Białowieża*** | *Alder forest in the Białowieża forest district (photograph by Grzegorz Okołów)*

MIARA PRZEBYTEJ DROGI

Za początek historii Lasów Państwowych zwykło się uważać Rozporządzenie Prezydenta RP z 30 grudnia 1924 r. o organizacji administracji lasów państwowych, ale ich struktura zaczęła się kształtować już w pierwszych chwilach odrodzonej Rzeczypospolitej.

Grudniowy akt prawny powstał w atmosferze gorących sporów. Pół roku wcześniej, na mocy ustawy o naprawie Skarbu Państwa i reformie walutowej, ukazało się Rozporządzenie Prezydenta RP z 28 czerwca 1924 r. o statucie przedsiębiorstwa „Polskie Lasy Państwowe". Wyrażony tam jednoznacznie komercyjny model przedsiębiorstwa spotkał się jednak ze zdecydowaną krytyką środowiska leśników, którzy chcieli widzieć w Lasach Państwowych coś więcej niż tylko firmę produkującą drewno. To między innymi pod wpływem ich protestów prezydent postanowił zmienić prawo. Tym razem zarządzanie sprawami gospodarki leśnej złożył w ręce wyodrębnionej gałęzi administracji państwowej, nazwanej administracją lasów państwowych (alp).

Rodząca się państwowa administracja leśna napotykała w każdym z trzech byłych zaborów odmienne i nieprzystające wzajemnie do siebie zasady gospodarowania. Brakowało jednolitych struktur zarządzania i kadr, w tyle za potrzebami pozostawały uregulowania prawne. W 1919 r. pod zarządem państwowym było zaledwie 1,24 mln ha lasów. Wiele nosiło świeże ślady wojennej pożogi i rabunku. Tuż po I wojnie światowej straty w zasobach leśnych kraju szacowano na 60 mln m^3 drewna, ale przecież na ziemiach polskich armaty nie zamilkły w 1918 r. – dopiero w październiku 1920 r. doszło do zawieszenia broni w wojnie polsko-bolszewickiej, poprzedzającego traktat ryski.

Niejasne polityczne wizje przyszłego statusu własnościowego lasów w Polsce sprawiły, że do połowy lat 20. ubiegłego wieku wielu właścicieli prywatnych w panice wycinało lasy. Żywiołowy wzrost podaży drewna doprowadził w końcu do zawalenia się krajowego rynku tego surowca – w maju 1926 r. ceny drewna sięgnęły dna, były o połowę niższe niż przed wojną.

Historię tamtego państwowego leśnictwa wyznaczają dwa wzajemnie przenikające się wątki. Pierwszy to rodzący się porządek prawny. Wśród wielu innych aktów budowało go rozporządzenie prezydenta RP z 3 grudnia 1930 r. ustanawiające Dyrekcję Naczelną Lasów Państwowych, a lasy państwowe czyniące już nie tylko szczególną gałęzią administracji państwowej, ale również wyodrębnioną organizacją gospodarczą, decydującą o kierunkach własnego rozwoju. Niejako pieczętował te zmiany Dekret Prezydenta RP z 30 września 1936 r. o państwowym gospodarstwie leśnym, nadający mu oficjalną już nazwę: „Lasy Państwowe".

Wątek drugi to przemiany gospodarcze i rozwój zasobów. W 1923 r. lesistość ówczesnej Polski wynosiła 23,1%, a 31% łącznej

FOT. NAC ***Adam Loret – pierwszy dyrektor naczelny Lasów Państwowych***

FOT. GRZEGORZ LEŚNIEWSKI ***Niedźwiedź brunatny*** **(Ursus arctos)** | *Brown bear (Ursus arctos) (photograph by Grzegorz Leśniewski)*

powierzchni lasów stanowiły lasy państwowe. Czternaście lat później lesistość zmniejszyła się do 22,2%, ale udział powierzchni lasów państwowych w łącznej powierzchni krajowych lasów wzrósł do 38,7%.

Lasy Państwowe dwudziestolecia międzywojennego przywiązywały wielką wagę do szkolnictwa leśnego i kształcenia kadr, łożąc zarazem niemałe środki na rozwój nauk leśnych. W 1930 r. powołały do życia Zakład Doświadczalny Lasów Państwowych (dzisiejszy Instytut Badawczy Leśnictwa). Rosły zastępy wykształconych leśników.

Adam Loret, pierwszy dyrektor naczelny Lasów Państwowych, obrał kurs na rozważną komercjalizację. Pod jego rządami rozwinęły się nowoczesna gospodarka leśna i przemysł drzewny – powstały Polska Agencja Drzewna „Paged" oraz nabrzeże drzewne w porcie w Gdyni. Jednak w polityce gospodarczej LP zysk pozostał kategorią podporządkowaną niepodważalnym zasadom sztuki leśnej, a wymogi ekonomii nie stanęły w sprzeczności z dbałością o zachowanie cennych przyrodniczo zasobów. Lasy Państwowe były jednym z orędowników parku narodowego w Puszczy Białowieskiej. Także powstanie parków narodowych w Pieninach i na Czarnohorze (dziś Ukraina) miało ścisły związek z ich aktywnością. Podjęto przygotowania do tworzenia kolejnych takich obiektów. W połowie lat 30. minionego stulecia parki narodowe i rezerwaty obejmowały ok. 35 tys. ha i nad przytłaczającą ich większością opiekę sprawowała administracja lasów państwowych. Leśnicy docenili funkcje lasów ochronnych, brali udział w ochronie i przywracaniu naturze rzadkich gatunków flory i fauny, by wspomnieć tylko o restytucji żubra.

W dramatycznym 1939 r. pracownicy Lasów Państwowych stanęli w jednym szeregu z innymi bohaterami kampanii wrześniowej. Na Wschodzie, uznani za „wrogów ustroju", wraz z rodzinami płacili za polskość życiem lub zesłaniem, głodem i katorgą na Nieludzkiej Ziemi. Złożyli daninę krwi w szeregach Wojska Polskiego na wszystkich frontach oraz w okupowanym kraju, w walce konspiracyjnej. Przy podziemnej Delegaturze Rządu RP na Kraj powstała Rada Główna Leśnictwa – tajna administracja leśna.

Po ostatniej wojnie, aż do czasu wejścia w życie Ustawy z 20 grudnia 1949 r. o państwowym gospodarstwie leśnym, formalnie pozostawały w mocy akty prawne dotyczące leśnictwa, wydane w II RP. Jednak o formule i rozwoju leśnictwa przesądziły głębokie zmiany o charakterze polityczno-ustrojowym.

W ramach nowych porządków zaprowadzonych przez władze, wspierane przez mocodawców ze Wschodu państwo zawładnęło ok. 85% powierzchni krajowych lasów i prawie całym przemysłem leśnym i drzewnym. Nastał czas centralnie sterowanej gospodarki planowej. Lasy Państwowe zaliczyły wtedy prawdziwą karuzelę reorganizacji i nieustających przetasowań strukturalnych.

U schyłku lat 70. ubiegłego wieku stało się jasne, że nakazowo-rozdzielcza gospodarka socjalistyczna nieuchronnie zmierza ku bankructwu. Wynaturzenia ekonomii i życia publicznego znalazły się pod pręgierzem niezależnego ruchu związkowego, a potem obywatelskiego, ogarniającego cały kraj – „Solidarności". Podwaliną zmian w Lasach Państwowych stały się historyczne porozumienia Międzyzakładowych Komitetów Strajkowych i komisji rządowych podpisane na przełomie sierpnia i września w Szczecinie, Gdańsku oraz Jastrzębiu. 11 marca 1981 r. Krajowa Komisja Koordynacyjna Pracowników Leśnictwa NSZZ „Solidarność" zawarła z resortem leśnictwa i przemysłu drzewnego historyczne Porozumienie Sękocińskie, w którym – obok uregulowań odnoszących się do spraw zawodowych pracowników Lasów Państwowych – wytyczono główne kierunki niezbędnych zmian w organizacji i zarządzaniu gospodarką leśną.

28 września 1991 r. Sejm uchwalił ustawę o lasach – fundament transformacji w leśnictwie. Z molocha zatrudniającego w 1990 r. 104 tys. ludzi Lasy Państwowe przeobraziły się w nowoczesną firmę z 24,7 tys. pracowników pod koniec 2011 r. Ci, którzy odeszli z LP, w większości założyli własne firmy, dając podwaliny konkurencyjnego rynku usług leśnych.

Przełom wieków przyniósł wiele zmian w prawodawstwie, odnoszących się do ochrony środowiska, a krajowy system prawa leśnego zaimplementował w praktyce zasady trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej na ekologicznych podstawach.

Choć Lasy Państwowe poddano rygorom samofinansowania, a głównym źródłem przychodów tej organizacji stała się produkcja i sprzedaż drewna, nie oznacza to, że celem działania, podobnie jak innych przedsiębiorstw rynkowych, jest maksymalizacja zysku.

Nowelizacja ustawy o lasach w 1997 r., podobnie jak wiele wewnętrznych przepisów, wydawanych przez kolejnych dyrektorów generalnych LP, wyraźnie zaakcentowała ekologiczne (ochronne i środowiskotwórcze) oraz społeczne funkcje lasu.

Polskie lasy należą w Europie do najbardziej narażonych na stres cywilizacyjny. Szokiem była ekologiczna katastrofa w Górach Izerskich, gdzie w pierwszej połowie lat 80. minionego stulecia zaczęły masowo zamierać sztucznie sadzone monokultury świerkowe. Podobne procesy – zaobserwowane zresztą w tym samym czasie w całej Europie Środkowej – nie ominęły również Beskidów. Polscy leśnicy nie dopuścili do tego, by w górach, choćby na krótko, powstały pozbawione życia pustynie.

W 1992 r. krajowe lasy dotknęła plaga ogromnych pożarów, czemu sprzyjały niespotykane upały i długotrwała susza. Na terenie Nadleśnictwa Potrzebowice (RDLP Piła) ogień strawił 5900 ha drzewostanów. Smutny rekord padł za sprawą pożaru, który w sierpniu tamtego roku wybuchł w Nadleśnictwie Rudy Raciborskie (RDLP Katowice). W tym i sąsiednich nadleśnictwach, Rudziniec i Kędzierzyn, spłonęło wówczas ponad 9000 ha lasów. Katastrofalne pożary przyczyniły się do głębokiej modyfikacji systemu ochrony przeciwpożarowej w Lasach Państwowych.

Ponad 45 tys. ha drzewostanów północno-wschodniej Polski zniażdżył w lipcu 2002 r. potężny huragan, znany jako huragan w Puszczy Piskiej, choć spustoszył również inne tereny.

Po wszystkich tych dramatycznych wydarzeniach podjęto bezprecedensowe działania ratunkowe, do których Lasy Państwowe – zintegrowana organizacja o zasięgu krajowym – zaangażowały ogromny potencjał kadrowy, organizacyjny i wykonawczy. Można wątpić, czy byłoby możliwe uruchomienie podobnie wielkich zasobów, gdyby rodzime leśnictwo pozbawione było tak sprawnej struktury.

Zaraz po ostatniej wojnie, w 1945 r. lesistość Polski w granicach ustalonych przez zwycięskie mocarstwa wynosiła zaledwie 20,8%, a lasy zajmowały ok. 6,5 mln ha, z czego 5,4 mln ha przypadało na Lasy Państwowe. W latach 1945–1970 za sprawą systematycznej akcji zalesiania i wielkiego wysiłku leśników przybyło lasów na bez mała milionie hektarów gruntów, skutkiem czego pod koniec tego okresu lesistość Polski wzrosła do 27%. W szczycie przypadającym na lata 1960–1965 przybywało lasu na ponad 55 tys. ha rocznie. To tak, jakby co roku pojawiały się w Polsce trzy dzisiejsze, średniej wielkości nadleśnictwa. Trzeba pamiętać, że cały czas towarzyszyła temu rosnąca presja na pozyskanie drewna. O skali wzrostu użytkowania może świadczyć również to, że jeśli w powojennych latach 40. ubiegłego wieku pozyskiwano przeciętnie ok. 13 mln m³ drewna rocznie, to w połowie lat 60. – prawie 20 mln m³, w połowie lat 70. – bez mała 25 mln m³, w połowie lat 80. – prawie 27 mln m³ grubizny brutto rocznie (licząc z korą i odpadami zrębowymi). W 2012 r., dla porównania, Lasy Państwowe pozyskały 33,2 mln m³ grubizny netto.

W latach 1945–1964 pozyskiwano w LP prawie 68% przyrastającej grubizny, w okresie 1966–1970 – już ponad 71%, w latach 1976–1985 – niespełna 60%, a w latach 1986–1995 – prawie 62%. Dopiero w drugiej połowie lat 90. współczynnik ten zaczął spadać do poziomu rzędu 55–56%. A jednak od ostatniej wojny do końca 2011 r. zasoby drzewne na pniu w lasach zarządzanych przez Lasy Państwowe wzrosły ponad 2,7-krotnie, mimo że w tym czasie ok. 1,5 mld m³ drewna grubego dostarczono na potrzeby gospodarki.

W latach 80. minionego wieku tempo zalesień wyraźnie zaczęło spadać. Mając to na uwadze, 23 czerwca 1995 r. Rada Ministrów przyjęła „Krajowy program zwiększania lesistości", w którym założono osiągnięcie w 2020 r. ok. 30-procentowej lesistości, a do 2050 r. – blisko 33-procentowej. Lasy Państwowe koordynują to przedsięwzięcie.

Na wielu obszarach prowadzi się gospodarkę leśną na szczególnych zasadach. Tak jest w lasach ochronnych, stanowiących w Lasach Państwowych bez mała połowę całkowitej powierzchni leśnej. W obliczu zmian klimatycznych dostrzeżono też znaczenie lasu dla wiązania węgla, a przez to hamowania procesu globalnego ocieplenia. W 2007 r. ruszyły, finansowane przez LP, badania w tej dziedzinie, w których wzięły udział liczne placówki naukowe.

Lasy Państwowe od lat prowadzą inwentaryzację form ochrony przyrody, na bieżąco aktualizowaną przy sporządzaniu „Programów ochrony przyrody" w poszczególnych nadleśnictwach (od 1998 r. są obowiązkową częścią planów urządzenia lasu). Od samego początku istnienia tej organizacji jej udział w ochronie przyrody był sprawą oczywistą, skoro – jak się obecnie ocenia – w naszym kraju ze środowiskiem leśnym ściśle związanych jest aż 32 tys. gatunków zwierząt, roślin i grzybów, czyli ok. 65% wszystkich występujących w Polsce. Trudno sobie wyobrazić, by to bogactwo zachowało się, gdyby nie ludzie rozsądnie gospodarujący w lasach.

28 WRZEŚNIA 1991 R. SEJM UCHWALIŁ USTAWĘ O LASACH. UZNAJE SIĘ JĄ ZA AKT KONSTYTUUJĄCY LASY PAŃSTWOWE W NOWYM, RYNKOWYM OTOCZENIU GOSPODARCZYM – – ZA FUNDAMENT TRANSFORMACJI.

Przełom wieków to okres licznych, własnych inicjatyw Lasów Państwowych służących zachowaniu różnorodności biologicznej i restytucji zagrożonych gatunków flory i fauny. Powstał Leśny Bank Genów Kostrzyca, realizowane są takie projekty, jak: „Program zachowania leśnych zasobów genowych", „Program restytucji jodły w Sudetach Zachodnich", „Program restytucji cisa", „Program reintrodukcji głuszca" czy podobny program poświęcony przywracaniu rysia polskim lasom.

Stając się członkiem Unii Europejskiej, Polska zobowiązała się do realizacji programu Natura 2000 i postanowień dwóch wspólnotowych wytycznych: w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (tzw. dyrektywy siedliskowej) oraz w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (tzw. dyrektywy ptasiej). Do końca 2012 r. siecią Natura 2000 objęto aż 40% gruntów pozostających pod zarządem Lasów Państwowych. 134 obszary ptasie (OSO) zajmują w Lasach Państwowych ponad 2,2 mln ha, a 772 obszary siedliskowe (OZW) – ponad 1,6 mln ha. Aż tak duży udział to kolejne świadectwo, że pokolenia leśników nie zaniedbywały przyrody.

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej otworzyło drogę do unijnych środków pomocowych. Pozyskiwaniem środków unijnych przeznaczonych na projekty środowiskowe (nie tylko dla Lasów Państwowych) i ich obsługą zajmuje się, utworzone przez Lasy Państwowe w 2006 r., Centrum Koordynacji Projektów Środowiskowych. Do realizacji trafiły trzy duże przedsięwzięcia: „Zwiększanie możliwości retencyjnych oraz przeciwdziałanie powodzi i suszy w ekosystemach leśnych na terenach nizinnych" (tzw. mała leśna retencja nizinna), „Przeciwdziałanie skutkom odpływu wód opadowych na terenach górskich. Zwiększanie retencji i utrzymanie potoków oraz związanej z nim infrastruktury w dobrym stanie" (mała retencja górska) oraz „Rekultywacja na cele przyrodnicze terenów zdegradowanych, popoligonowych i powojskowych zarządzanych przez PGL LP" (program poligonowy). Aż 85% kosztów tych wielkich projektów, opiewających łącznie na ponad 500 mln zł, refunduje unijny Fundusz Spójności. To tylko niektóre wspierane przez UE zadania o charakterze leśnym.

Lasy Państwowe kładą szczególny nacisk na edukację przyrodniczoleśną społeczeństwa i szerokie propagowanie wielofunkcyjnej, trwale zrównoważonej gospodarki leśnej prowadzonej na podstawach ekologicznych. Przejawem tego było utworzenie w połowie ostatniej dekady minionego stulecia pierwszych leśnych kompleksów promocyjnych. Do końca 2012 r. powstało 25 takich obiektów o łącznej powierzchni ponad 1,2 mln ha, zajmujących aż 15,5% ogólnej powierzchni w zarządzie tej organizacji. Dla społeczeństwa otwarły w nich podwoje liczne ośrodki edukacji ekologicznej, izby edukacyjne, tzw. zielone szkoły, powstały ścieżki i punkty dydaktyczne, parki i ogrody dendrologiczne. Rocznie odwiedza LKP ponad 750 tys. gości. Upowszechnianiem wiedzy o lesie zajmują się zresztą wszystkie jednostki Lasów Państwowych. W szczególnym, 2011 roku – ogłoszonym przez ONZ Międzynarodowym Rokiem Lasów – w różnych imprezach organizowanych przez leśników uczestniczyło ponad 2 mln osób.

Innym przykładem szerokiej polityki edukacyjnej może być zainaugurowana wiosną 2013 r. ogólnopolska kampania edukacyjna „Lasy Państwowe. Zapraszamy", podkreślająca, że lasy w Polsce są otwarte i każdy jest w nich mile widziany. To nie tylko symboliczne zaproszenie społeczeństwa do odwiedzania rodzimych lasów, ale też propagowanie ich szczególnych, często unikatowych walorów przyrodniczych, krajobrazowych oraz możliwych form spędzania czasu w lesie, wypoczynku i rekreacji. Celem przedsięwzięcia – prowadzonego za pośrednictwem różnych środków przekazu, także mediów społecznościowych – jest zarazem przekonanie rodaków, że obszary leśne, profesjonalnie przygotowanie przez leśników, gotowe są spełniać najróżniejsze oczekiwania. W kampanię wpisano publiczne akcje i imprezy, takie jak wspólne sadzenie lasu, majówkowe pikniki leśne, obserwacje leśnej przyrody, sport i rekreację w lesie, grzybobrania itp.

CZŁONKOSTWO POLSKI W UNII EUROPEJSKIEJ OTWORZYŁO DROGĘ DO UNIJNYCH ŚRODKÓW POMOCOWYCH PRZEZNACZONYCH NA PROJEKTY ŚRODOWISKOWE. AŻ 85% KOSZTÓW WIELKICH PROJEKTÓW O CHARAKTERZE LEŚNYM, OPIEWAJĄCYCH ŁĄCZNIE NA PONAD 500 MLN ZŁ, REFUNDUJE UNIJNY FUNDUSZ SPÓJNOŚCI.

Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe sprawuje dziś zarząd na ponad 7,28 mln ha powierzchni leśnej (stan na koniec 2012 r.). To bez mała czwarta część obszaru Polski. Przypomnijmy: w 1919 r. pod zarządem państwowym było zaledwie 1,24 mln ha lasów, a w 1923 r. lesistość ówczesnej Polski wynosiła 23,1%. Niespełna sto lat później kraj nasz legitymuje się lesistością 29,3%. To miara przebytej drogi, wielkiego dorobku, trudu i ogromnego poświęcenia kilku pokoleń pracowników tej organizacji. •

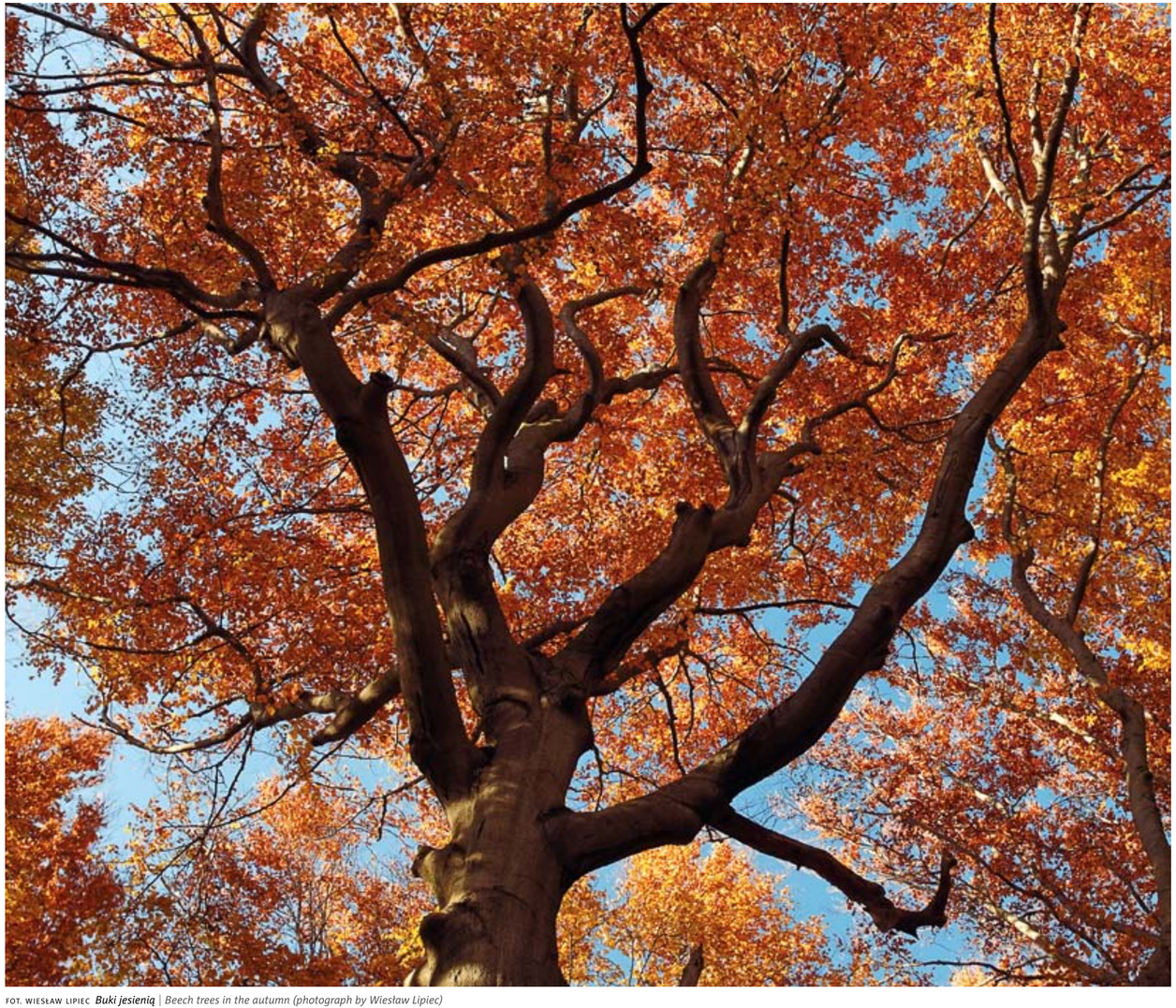

FOT. WIESŁAW LIPIEC ***Buki jesienią*** | *Beech trees in the autumn (photograph by Wiesław Lipiec)*

FOT. GRZEGORZ LEŚNIEWSKI ***W lasach Nadleśnictwa Baligród*** | *Woodland scenery in the Baligród forest district (photograph by Grzegorz Leśniewski)*

THE 90-YEAR ODYSSEY

The history of the State Forests officially began with the ordinance of the President of the Republic of Poland of 30 December 1924, which established the administration of the state-owned forests. Its first structures, however, began to emerge soon after Poland regained its independence at the end of the First World War.

On 28 June 1924, on the strength of the Act on the State Treasury and Monetary Reform, the President of the Republic of Poland issued an ordinance concerning the statute of the organisation named "Polish State Forests". The ordinance clearly defined this organisation as a commercial entity, which met with the opposition from foresters who believed that the State Forests should offer more than just wood production. These protests contributed to the introduction of the new law in December of that year, which created a separate branch of state administration to deal with forestry matters.

The newly created administration had to operate in very difficult conditions: Poland had been partitioned for more than a century before the war and each of the three occupiers had different and incompatible forest management structures, the statutory regulation was inadequate and there was a shortage of qualified personnel.

In 1919 only 1.24 million hectares of forests were under the state administration. Many forests were destroyed as a result of military action and ruthless exploitation. The losses of forest resources in Poland were estimated at 60 million m^3 of wood just after the end of the war but further destruction was caused by the continuing Bolshevik war which only ended in armistice in October 1920.

Unclear political vision of the future ownership status of forests in Poland generated panic among the forest owners who resorted to felling on a large scale. The supply of wood increased drastically, causing the collapse of the timber market. The prices of timber bottomed in May 1926 at half of the pre-war prices.

There are two important aspects of the history of Polish forestry of that period. Firstly, legislative order was gradually being introduced. The ordinance of the President of the Republic of Poland issued on 3 December 1930 established the Chief Directorate of the State Forests and gave the organisation the status of a separate economic entity responsible for its own development. The President's decree of 30 September 1936 sealed these changes by establishing the national forest holding under the official name "The State Forests".

Secondly, that period saw many economic changes and development of forest resources. In 1923, when the first reliable statistics became available, the forest cover in Poland stood at 23.1% and the state-owned forests amounted to 31% of the total forest area. Fourteen years later, although the forest cover dropped to 22.2%, the

Adam Loret, the first Director of the State Forests (photograph from the National Digital Archive)

share of state-owned forests in the total forest area increased to 38.7%.

The administration of the State Forests of the inter-war period attached high importance to forestry education and improving qualifications of the personnel whilst, at the same time, putting resources into the development of forest science. In 1930 the State Forests Experimental Station was established, which continues its work to this day as the Forest Research Institute. Among highly qualified foresters were many renowned specialists.

The first Director of the State Forests, Adam Loret, introduced a model of cautious commercialism into the Polish forestry. Under his directorship forestry was modernised and the timber industry developed. He was instrumental in the establishment of the Polish Wood Agency (known as PAGED) and the building of the timber dock in the port of Gdynia. However, this commercial model of forestry never put economic gains above the principles of good forest management. Conservation of natural resources was an important part of this policy. The State Forests actively supported the creation of national parks, notably in Białowieża Primeval Forest, but also in the Pieniny and Czarnohora (today in Ukraine) mountains and in other regions. In the mid-1930s national parks and nature reserves covered about 35 thousand hectares, of which the majority were managed by the State Forests. Foresters understood the role of protective forests in maintaining biological diversity and were actively involved in preserving rare species of flora and fauna, notably in saving bison from extinction.

Personnel of the State Forests joined others in the heroic campaign against the Nazi invasion in September 1939. In the eastern regions of the country, they and their families fell victim to the soviet persecution and many were deported to labour camps in the depths of Siberia or lost their lives. Foresters fought alongside the Polish Army on many fronts of the Second World War and in the resistance in occupied Poland. During the occupation the clandestine forest administration (the Central Council of Forestry) was in operation as part of the underground government.

In the first few years after the end of the Second World War forestry remained regulated by the pre-war legislation until the Act of 20 December 1949 concerning the state forests holding came into force. However, the direction of the development of Polish forestry was determined by the socio-political changes taking place in the country.

The new, soviet backed regime quickly nationalised about 85% of the country's forests and almost the entire forestry and wood industry. This was the beginning of the centrally planned and controlled economy. In the following decades the State Forests experienced a real carousel of structural changes and endless reorganisations.

Towards the end of the 1970s it became obvious that the centralised socialist economy was leading to bankruptcy. The degenerating economy and social conditions caused public dissent which quickly transformed into the independent union movement "Solidarity" ("Solidarność") and strikes spread across the country. The State Forests seized the opportunity for change and the committees representing the striking staff signed the first of several agreements with the government in Szczecin, Gdańsk and Jastrzębie in August and September 1980. On 11 March 1981, in Sękocin, a historic agreement was reached between the National Co-ordinating Committee of Forestry Workers "Solidarity" and the Ministry of Forestry and Wood Industry, which not only regulated employment issues but also outlined the main directions of changes within the State Forests and in forest management.

On 28 September 1991 the Parliament passed the Forest Act which was a foundation stone for transformation and, given that the vast majority of green resources in Poland were administered by the State Forests, also defined this organisation in the new economic environment. The outdated model of a large state-controlled organisation was replaced by a modern, efficient company. In 1990 the State Forests employed 104 thousand people, whereas at the end of 2011 that number stood at 24.7 thousand. The vast number of former employees established their own companies providing forestry services, thus creating the competitive market.

At the turn of the century there were many changes to the legislation relating to the protection of the environment, which in the forestry sector resulted in the implementation of sustainable, multi-functional forest management based on ecological principles.

Although the State Forests operates on the principle of self-finance and the main source of income is production and sale of timber, maximisation of profit is not its main purpose. Equal importance is placed on environmental and social functions of forests, which is reflected in the 1997 amendment to the Forest Act and in numerous internal regulations issued by successive Directors-General of the State Forests.

Polish forests are among the most vulnerable in Europe with regard to the negative impact of civilisation. The catastrophic dieback of spruce forests in the Jizera Mountains in the early 1980s demonstrated how fragile artificially planted monocultures can be. Similar decline was observed in other regions of Central Europe at that time, including the Beskid Mountains. But Polish foresters made a concerted effort to prevent the mountain areas turning, even temporarily, into a desert.

Hot weather and long lasting drought in the summer of 1992 created unprecedented fire hazard in the Polish forests. In the Potrzebowice forest district (Piła RDSF) fire destroyed 5900 hectares of forest stands. An unfortunate record was established in August that year when a fire destroyed over 9000 hectares of forest in the Rudy Raciborskie forest district (Katowice RDSF) and neighbouring districts of Rudzieniec and Kędzierzyn. As a result of these disastrous fires the whole system of fire protection in the State Forests was overhauled.

More than 45 thousand hectares of forest stands in the north-western regions of the country were destroyed by a hurricane in July 2002, which also caused serious damage in other areas.

After this series of disastrous events the State Forests embarked on a large-scale recovery programme which involved enormous organisational, executive and personnel resources. This action was only possible because the State Forests, being an organisation with national remit and effective structure, was able to deploy such resources on a large scale.

In 1945, within the new borders agreed at the end of the war, forest cover in Poland was only 20.8% and the total area of forests was 6.5 million hectares, of which 5.4 million hectares were administered by the State Forests. The afforestation programme during the years 1945–1970 and huge effort by foresters resulted in almost a million hectares of new forests, which increased the country's forest cover to 27% at the end of that period. At the height of the programme, in 1960–1965, over 55 thousand hectares of forest were planted each year, which amounts to the area of today's three medium size forest districts.

ON 28 SEPTEMBER 1991 THE POLISH PARLIAMENT PASSED THE FOREST ACT. THIS PIECE OF LEGISLATION CONSTITUTES THE STATE FORESTS IN THE NEW, FREE MARKET ENVIRONMENT AND IS CONSIDERED TO BE THE FOUNDATION STONE OF THEIR ECONOMIC TRANSFORMATION.

At the same time there was a growing pressure to produce increasing quantities of timber. The scale of utilisation is best illustrated by the following figures: in the late 1940s about 13 million m^3 of timber was harvested every year, in the mid-1960s almost 20 million m^3, in the mid-1970s almost 25 million m^3 and in the mid-1980s nearly 27 million m^3 of gross merchantable timber (with bark and waste) per year. In comparison, the total yield in the State Forests in 2012 was 33.2 million m^3 of net merchantable timber.

In the period 1945–1964 the State Forests harvested almost 68% of timber growth, in 1966–70 over 71%, in 1976–1985 just under 60% and in 1986–1995 almost 62%. This factor only began to decrease to about 55–56% in the late 1990s. However, standing timber resources in forests managed by the State Forests increased by the factor of 2.7 during the period 1945–2011, despite the total yield in that period reaching 1.5 billion m^3 of large timber.

The rate of afforestation in the country began to decrease in the 1980s. In order to counteract this trend the Council of Ministers issued the "National programme for increasing forest cover" on 23 June 1995. It assumed that forest cover would reach 30% by 2020 and 33% by 2050. The State Forests was made responsible for coordinating this undertaking.

Many forest areas are being managed under special rules, for example protective forests whose area amounts to almost half of the total area administered by the State Forests.

Concerns about the climate change have drawn attention to the role of forests in carbon sequestration and therefore in reducing global warming. Since 2007 the State Forests have financed research in this area which is conducted at different scientific institutions.

The State Forests has been carrying out an inventory of forms of nature conservation over a long period of time. The inventory is kept up to date by the data provided by each forest district in their "Programmes for nature conservation", which since 1998 have been a required part of their forest management plans. Right from its inception the role of the State Forests in protecting nature has been clear: it is estimated that about 32 thousand species of fauna, flora and fungi, that is about 65% of all species occurring in Poland, are closely associated with the forest environment. The areas administered by the State Forests also contain a wealth of valuable natural objects which are protected by law. They survive because of careful forest management.

FOT. GRZEGORZ SZKUTNIK ***Wełnianka pochwowata*** **(Eriophorum vaginatum)** | *Hare's-tail cottongrass* (Eriophorum vaginatum) *(photograph by Grzegorz Szkutnik)*

FOT. LECH KARAUDA ***Jeleń na rykowisku*** | *Red deer during the mating season (photograph by Lech Karauda)*

The turn of the last century saw many initiatives being implemented in the State Forests in order to maintain biological diversity and to preserve endangered species of flora and fauna.

In addition to the creation of the Kostrzyca Forest Gene Bank, several conservation programmes have been implemented, such as preserving the forest gene resources, restitution of fir in the Western Sudeten, restitution of yew and re-introduction of wood grouse (Western Capercaillie) or lynx.

On becoming a member of the European Union Poland was obliged to adopt the Natura 2000 programme and two EU directives: the Habitats Directive on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora and the Birds Directive on the conservation of wild birds. By the end of 2011 the Natura 2000 network encompassed 40% of the area administered by the State Forests. In total, there are 134 Special Protection Areas (SPAs) for birds covering over 2.2 million hectares of land managed by the State Forests and 772 Special Areas of Conservation (SICs) covering over 1.6 million hectares. Designation of these areas proves that natural resources managed by the State Forests are of value to both Poland and the whole Union.

Poland's membership of the European Union gave access to funds for environmental projects. In 2006 the State Forests established the Centre for Co-ordination of Environmental Projects which assists in obtaining and utilising EU funding. So far three significant projects have benefited from the EU subsidies: ¨Enhancing water storage capacity and prevention of drought and flooding in lowland forests", ¨Counteracting the effects of rainwater outflow in mountain regions; increasing retention and maintaining streams and associated infrastructure in good conditions" and ¨Rehabilitation of post-military training grounds managed by the State Forests for environmental purposes". The total cost of these large projects amounts to over PLN 500 million but 85% of it is eligible for a refund from the EU Cohesion Fund. Other forestry projects have also benefited from the EU support.

The State Forests attach high importance to educational work and offer a wide-ranging programme of environmental and forest education which promotes multifunctional and sustainable forest management based on ecological principles. One of the examples of this commitment is the establishment of promotional forest complexes. Since the mid-1990s, 25 such areas have been created which cover 1.2 million hectares or 15.5% of the total area administered by the State Forests. Promotional forest complexes offer a variety of facilities, such as educational centres, ¨green schools", nature trails and information points, parks and dendrology gardens. They are visited by over 750 thousand people every year. In fact, educational programmes are delivered by all units within the State Forests. In 2011, which was the UN International Year of Forests, over 2 million people participated in various events organised by foresters.

Another example of this wide-ranging educational policy is inaugurated in the spring 2013 nationwide campaign ¨The State Forests: an invitation", which emphasises that Polish forests are open to anyone who wants to visit them. The purpose of this campaign is not only to extend an invitation to the general public but also to promote the various benefits that forests can offer: the beauty of nature and landscape, different forms of activities, as well as recreation for all. The calendar includes events such as picnics in forests, planting trees, observing forest wildlife, sporting activities, mushroom picking and many ideas for recreation. The campaign is conducted through different media, including the social media.

POLAND'S MEMBERSHIP OF THE EUROPEAN UNION HAS GIVEN ACCESS TO THE SUPPLEMENTARY FUNDING FOR ENVIRONMENTAL PROJECTS. 85% OF THE COST OF LARGE PROJECTS ASSOCIATED WITH FORESTRY, WHICH AMOUNTS TO OVER 500 MILLION PLN, IS REFUNDED BY THE EUROPEAN COHESION FUND.

The State Forests National Forest Holding today manages over 7.27 million hectares of land, which is almost a quarter of the total area of Poland. In 1919 the state administered 1.24 million hectares of forests and in 1923 the forest cover in Poland was 23.1%. Nearly a hundred years later the forest cover has risen to 29.2%. This is a testimony to the efforts, commitment and sacrifice of several generations of foresters and a measure of their success.

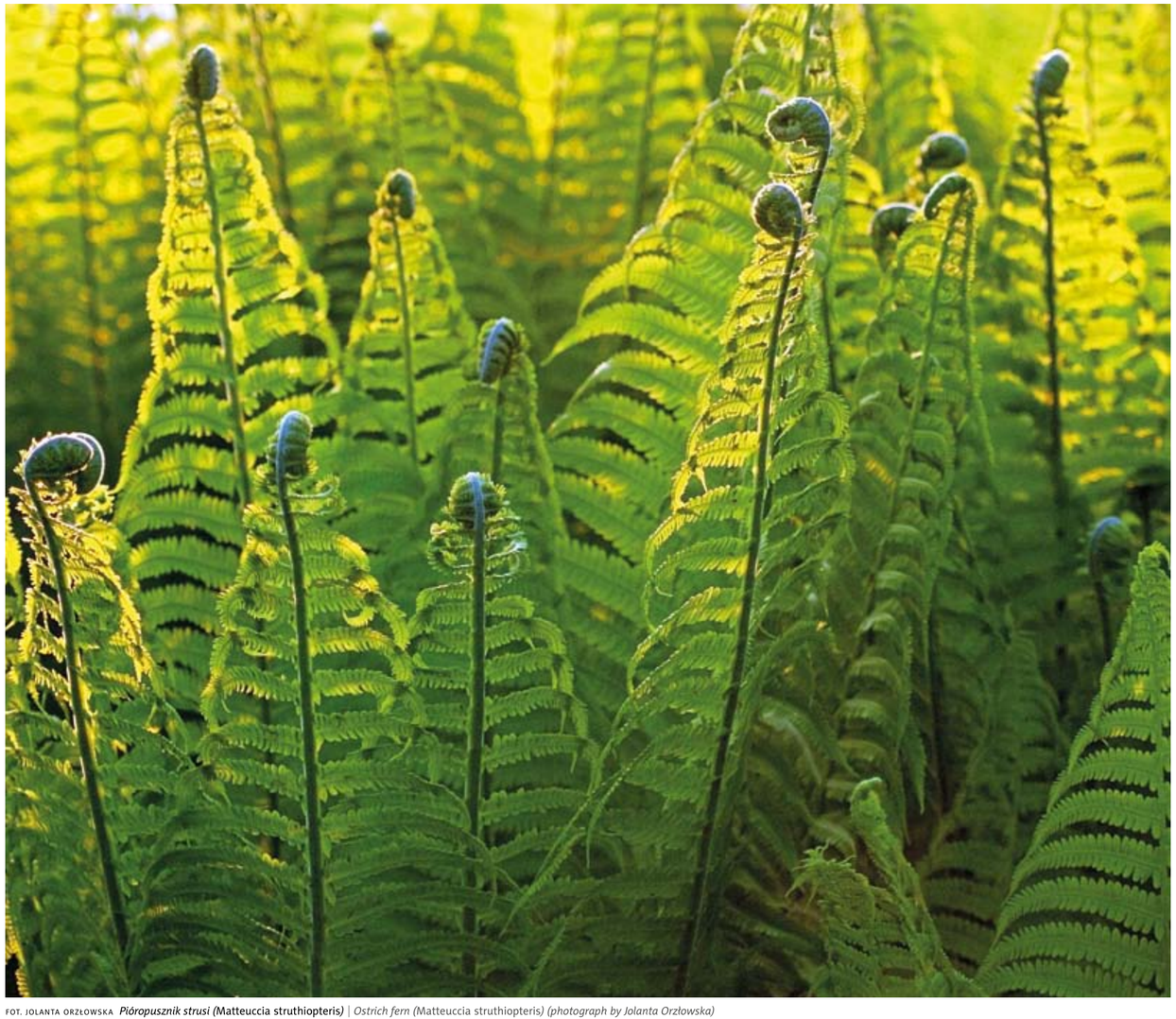

FOT. JOLANTA ORZŁOWSKA ***Pióropusznik strusi*** **(Matteuccia struthiopteris)** | *Ostrich fern* (Matteuccia struthiopteris) *(photograph by Jolanta Orzłowska)*

LEŚNE IMPRESJE W 90 ODSŁONACH

The beauty of the forest in 90 scenes

FOT. ALEKSANDER KOWALKE ***Las bukowy w Nadleśnictwie Kościerzyna*** | *Beech forest in the Kościerzyna forest district (photograph by Aleksander Kowalke)*

Las to najbardziej złożony ekosystem, najbogatszy w gatunki organizmów.

...

Forests are the most complex ecosystems with the greatest variety of species.

FOT. ŁUKASZ KORZENIOWSKI ***Ols na terenie Nadleśnictwa Legnica*** | *Alder forest in the Legnica forest district (photograph by Łukasz Korzeniowski)*

FOT. ANDRZEJ RAPAK ***Buki jesienią. Nadleśnictwo Wałbrzych*** | *Beech trees in the autumn in the Wałbrzych forest district (photograph by Andrzej Rapak)*

Dzik – wszystkożerny ssak łowny, zjada m.in. poczwarki i larwy szkodliwych owadów, a także gryzonie.

...

Wild boar is an omnivorous game mammal which feeds, amongst other things, on larvae and pupae of insect pests and on rodents.

FOT. WALDEMAR FECULAK ***Dzik (*Sus scrofa*)*** | *Wild boar (*Sus scrofa*) (photograph by Waldemar Feculak)*

FOT. HILARY KOWALSKI ***Nadleśnictwo Bydgoszcz. Dąbrowa świetlista w rezerwacie Dziki Ostrów*** | Oak thermophilous *forest in Dziki Ostrów nature reserve in the Bydgoszcz forest district (photograph by Hilary Kowalski)*

FOT. WIESŁAW LIPIEC ***Lasy Roztocza z lotu ptaka*** | *Aerial view of the Roztocze forests in south-east Poland (photograph by Wiesław Lipiec)*

FOT. MATEUSZ MATYSIAK ***Dzięcioł trójpalczasty (***Picoides tridactylus***)*** | *Three-toed woodpecker (*Picoides tridactylus*) (photograph by Mateusz Matysiak)*

FOT. MACIEJ JOPKIEWICZ ***Nadleśnictwo Ustka. Buczyna pomorska*** | *Lowland beech forest in the Ustka forest district (photograph by Maciej Jopkiewicz)*

FOT. IRENEUSZ GRAFF ***Pręciki kwiatostanu knieci błotnej (***Caltha palustris***)*** | *Stamens of flowers of the marsh marigold (*Caltha palustris*) (photograph by Ireneusz Graff)*

STAN BUCZYNY TŁUMACZĄ TRUDNE WARUNKI JEJ WZROSTU – WYSOKI BRZEG MORSKI I CIĄGŁE ODDZIAŁYWANIE SILNYCH WIATRÓW OD MORZA.

THE CONDITION OF THE BEECH WOOD CAN BE EXPLAINED BY THE HARSH ENVIRONMENT IN WHICH IT GROWS: THE EXPOSED SEA SHORE MAKES IT VULNERABLE TO STRONG WINDS FROM THE SEA.

FOT. GRZEGORZ SZKUTNIK ***Liść brzozy na kapeluszu muchomora czerwonego*** (Amanita muscaria) | *Birch leaf on a red cap of* Amanita muscaria *mushroom (photograph by Grzegorz Szkutnik)*

FOT. IRENEUSZ GRAFF ***Owoce (pozorne) poziomki pospolitej*** (Fragaria vesca) | *Fruit of the woodland strawberry* (Fragaria vesca) *(photograph by Ireneusz Graff)*

WAWRZYNEK WILCZEŁYKO TO SILNIE TRUJĄCY KRZEW LEŚNY, ZAKWITAJĄCY NA PRZEDWIOŚNIU W CIENISTYCH LASACH LIŚCIASTYCH I MIESZANYCH.

…

DAPHNE MEZEREUM IS A VERY POISONOUS SHRUB WHICH GROWS IN SHADY BROADLEAVED AND MIXED FORESTS. IT FLOWERS IN EARLY SPRING.

FOT. MAREK LEJBRANDT ***Owoce wawrzynka wilczełyko*** (Daphne mezereum) | *Fruit of* Daphne mezereum *(photograph by Marek Lejbrandt)*

FOT. MATEUSZ MATYSIAK ***Żuraw i jelenie...*** | *A crane among deer... (photograph by Mateusz Matysiak)*

FOT. LECH JĘDRAS ***Nadleśnictwo Dębno. Olszyna nad rzeką Myślą*** | *Alder wood by the river Myśla in the Dębno forest district (photograph by Lech Jędras)*

FOT. KRZYSZTOF ROMAŃCZUKIEWICZ ***Omszony pień*** | *Moss-covered tree trunk (photograph by Krzysztof Romańczukiewicz)*

MSZAKI, M.IN. MCHY, WYSTĘPUJĄ POSPOLICIE GŁÓWNIE W LASACH I NA TORFOWISKACH. W POLSCE ZNANYCH JEST OK. 700 GATUNKÓW MCHÓW.

...

MOSSES COMMONLY OCCUR MAINLY IN FORESTS AND IN PEAT BOGS. THERE ARE ABOUT 700 SPECIES OF MOSS KNOWN TO BE GROWING IN POLAND.

FOT. MARCIN WOŻNIAK ***Bzyg prążkowany*** (Episyrphus balteatus) | *Marmalade hoverfly* (Episyrphus balteatus) *(photograph by Marcin Woźniak)*

FOT. DOROTA MILEROWICZ ***Kokoryczka wonna*** (Polygonatum odoratum) | *Scented Solomon's seal* (Polygonatum odoratum) *(photograph by Dorota Milerowicz)*

FOT. MAREK LEJBRANDT ***Chrobotek cienki*** (Cladonia macilenta) | *Lichen* (Cladonia macilenta) *(photograph by Marek Lejbrandt)*

FOT. KAROL WOŹNIAKOWSKI ***Buczyna pomorska w leśnictwie Modlinek na terenie Nadleśnictwa Ustka*** | *Lowland beech forest in Modlinek in the Ustka forest district (photograph by Karol Woźniakowski)*

CHROBOTKOWATE (*CLADONIACEAE*) – RODZINA POROSTÓW, OBECNIE ZALICZANA DO GRZYBÓW Z GROMADY WORKOWCÓW. OBEJMUJE PONAD 300 GATUNKÓW.

THE LICHEN FAMILY *CLADONIACEAE*, NOW CLASSIFIED AS THE ASCOMYCOTA DIVISION OF FUNGI, INCLUDES OVER 300 SPECIES.

FOT. MACIEJ JOPKIEWICZ ***Nadleśnictwo Ustka. Lasy bukowe na stromym wybrzeżu Bałtyku w okolicach Orzechowa Morskiego*** | *Beech forest on the steep Baltic coast near Orzechowo Morskie in the Ustka forest district (photograph by Maciej Jopkiewicz)*

FOT. MACIEJ JOPKIEWICZ ***Sosny w Nadleśnictwie Borki*** | *Pine trees in the Borki forest district (photograph by Maciej Jopkiewicz)*

FOT. GRZEGORZ OKOŁÓW ***Siewki sosny zwyczajnej w szkółce kontenerowej w Skierdach*** | *Scots pine seedlings in the container nursery in Skierdy (photograph by Grzegorz Okołów)*

OD WYHODOWANIA SADZONKI DRZEWA DO JEGO POZYSKANIA W WIEKU DOJRZAŁYM UPŁYWA NIEKIEDY STO, A NAWET WIĘCEJ LAT.

THE LIFE SPAN OF A TREE, FROM A SEEDLING TO MATURE AGE FOR HARVESTING, IS OFTEN OVER A HUNDRED YEARS.

FOT. INKA WIECZEŃSKA ***Pomiar drewna w Nadleśnictwie Ustrzyki Dolne*** | *Measuring timber in the Ustrzyki Dolne forest district (photograph by Inka Wieczeńska)*

FOT. PRZEMYSŁAW ZIEMACKI ***Pomiar dłużycy*** | *Measuring logs (photograph by Przemysław Ziemacki)*

FOT. TOMASZ STĘPIEŃ ***Krutynia przepływająca przez Puszczę Piską*** | *The river Krutynia in the Piska Primeval Forest (photograph by Tomasz Stępień)*

FOT. MARCIN LENART ***Koziołek*** | *Male roe deer (photograph by Marcin Lenart)*

FOT. TADEUSZ PRZYBYŁ ***Buczyna karpacka w jesiennej szacie*** | *Autumn colours in an upland beech forest (photograph by Tadeusz Przybył)*

Populacja sarny w Polsce wzrosła w ostatnich dziesięciu latach o 25% i wynosi 829 tys. osobników.

...

The population of roe deer in Poland has increased by 25% in the last ten years and currently stands at 829 thousand animals.

FOT. GRZEGORZ WRÓBLEWSKI ***Siewka buka zwyczajnego (***Fagus sylvatica***)*** | *Common beech seedling (*Fagus sylvatica*) (photograph by Grzegorz Wróblewski)*

FOT. JANUSZ KACZMARCZYK ***Nadleśnictwo Andrychów. Buczyna karpacka na zachodnich zboczach Leskowca*** | *Upland beech forest on the western slopes of Leskowiec in the Andrychów forest district (photograph by Janusz Kaczmarczyk)*

FOT. KRZYSZTOF ROMAŃCZUKIEWICZ ***Łuskwiak nastroszony*** (Pholiota squarrosa) | *Scaly pholiota* (Pholiota squarrosa) *(photograph by Krzysztof Romańczukiewicz)*

FOT. AGNIESZKA I WŁODEK BILIŃSCY ***Gil zwyczajny*** (Pyrrhula pyrrhula) | *Bullfinch* (Pyrrhula pyrrhula) *(photograph by Agnieszka i Włodek Biliński)*

FOT. WALDEMAR KOMOROWSKI ***Nadleśnictwo Sobibór. Lasy koło Okuninki*** | *Forest near Okuninka in the Sobibór forest district (photograph by Waldemar Komorowski)*

W Polsce występuje
13 gatunków sów,
z których
7 to gatunki leśne.
Najmniejszym
gatunkiem jest
sóweczka.

...

There are 13 species
of owl in Poland, seven
of which live in forests.
The smallest species
is pygmy owl.

FOT. MATEUSZ MATYSIAK ***Sóweczka zwyczajna*** **(Glaucidium passerinum)** | *Eurasian pygmy owl (*Glaucidium passerinum*) (photograph by Mateusz Matysiak)*

FOT. GRZEGORZ WRÓBLEWSKI ***Pomnikowa lipa w Nadleśnictwie Podanin*** | *Ancient lime tree in the Podanin forest district (photograph by Grzegorz Wróblewski)*

W LASACH PAŃSTWOWYCH 10 997 TWORÓW PRZYRODY UZNANO ZA POMNIKI PRZYRODY, M.IN. 8532 POJEDYNCZE DRZEWA.

...

THERE ARE 10 997 NATURAL MONUMENTS IN THE STATE FORESTS, AMONG THEM 8532 SINGLE TREES.

FOT. JERZY TATOŃ ***Przyszli leśnicy...?*** | *Future foresters...? (photograph by Jerzy Tatoń)*

W LEKCJACH TERENOWYCH ORAZ IMPREZACH EDUKACYJNYCH ORGANIZOWANYCH PRZEZ LEŚNIKÓW UCZESTNICZY KAŻDEGO ROKU PO 2–3 MLN OSÓB.

...

EACH YEAR BETWEEN 2 AND 3 MILLION PEOPLE PARTICIPATE IN VARIOUS EDUCATIONAL EVENTS ORGANISED BY FORESTERS.

FOT. JANUSZ KACZMARCZYK ***Źródełko Złota Studzienka na zboczu Cergowej w Nadleśnictwie Dukla*** | *Złota Studzienka (Golden Well) spring on the slopes of Cergowa in the Dukla forest district (photograph by Janusz Kaczmarczyk)*

FOT. TOMASZ STĘPIEŃ ***Wypalanie węgla w bieszczadzkich lasach widziane z lotu ptaka*** | *Aerial view of a charcoal production site in Bieszczady forest (photograph by Tomasz Stępień)*

MAREK LEJBRANDT ***Stara sosna bartna w rezerwacie Czarnia na terenie Nadleśnictwa Myszyniec*** | *Old beehive pine tree in Czarnia nature reserve in the Myszyniec forest district (photograph by Marek Lejbrandt)*

FOT. GRZEGORZ OKOŁÓW ***Nadleśnictwo Wyszków. Wydmy Lucynowsko-Mostowieckie. Obszar Natura 2000*** | *Lucynowsko-Mostowieckie dunes (Natura 2000 area) in the Wyszków forest district (photograph by Grzegorz Okołów)*

WRZOSOWISKO – FORMACJA ZIMOZIELONYCH KRZEWINEK WRZOSU ZWYCZAJNEGO NA UBOGICH I KWAŚNYCH GLEBACH BIELICOWYCH, TYPOWYCH DLA SIEDLISK BORÓW SOSNOWYCH.

…

A HEATH IS AN AREA COVERED WITH COMMON HEATHER GROWING ON POOR, ACID AND MAINLY SANDY SOIL, WHICH IS TYPICAL OF THE HABITATS OF PINE FOREST.

FOT. GRZEGORZ SZKUTNIK ***Wrzos zwyczajny* (Calluna vulgaris)** | *Common heather (*Calluna vulgaris*) (photograph by Grzegorz Szkutnik)*

FOT. MICHAŁ SKAŁBA ***Opad mokrego śniegu w Lasach Janowskich*** | *Heavy snowfall in the Janowskie Forests (photograph by Michał Skałba)*

FOT. WIESŁAW LIPIEC ***Nadleśnictwo Gościeradów. Brzozy w zimowej szacie na skraju lasu*** | *Birch trees on the edge of a wintry wood in the Gościeradów forest district (photograph by Wiesław Lipiec)*

FOT. ROBERT DEJTROWSKI ***Zaskroniec zwyczajny*** (Natrix natrix) | *Grass snake (*Natrix natrix*) (photograph by Robert Dejtrowski)*

W Polsce występuje
11 gatunków gadów. Wszystkie
są objęte ochroną ścisłą.

Eleven species of reptiles
occur in Poland. All of them
are strictly protected.

FOT. MARIUSZ POMASKI ***Daniele*** **(Dama dama)** | *Fallow deer* (Dama dama) *(photograph by Mariusz Pomaski)*

FOT. GRZEGORZ LEŚNIEWSKI ***Buczyna karpacka na terenie Nadleśnictwa Lutowiska*** | *Upland beech forest in the Lutowiska forest district (photograph by Grzegorz Leśniewski)*

FOT. IRENEUSZ GRAFF ***Kwiaty knieci błotnej (***Caltha palustris***)*** | *Flowers of the marsh marigold (*Caltha palustris*) (photograph by Ireneusz Graff)*

FOT. RAFAŁ SIEK ***Bielik*** (Haliaeetus albicilla) | *White-tailed eagle* (Haliaeetus albicilla) *(photograph by Rafał Siek)*

FOT. MARCIN LENART ***Chmara jeleni szlachetnych*** (Cervus elaphus) | *Red deer* (Cervus elaphus) *(photograph by Marcin Lenart)*

FOT. ALEKSANDER KOWALKE ***Zimowy spacer wśród lasów Nadleśnictwa Kościerzyna*** | *A winter walk in the woods of the Kościerzyna forest district (photograph by Aleksander Kowalke)*

FOT. MARCIN LENART ***Ryś* (Lynx lynx)** | *Lynx* (Lynx lynx) *(photograph by Marcin Lenart)*

FOT. GRZEGORZ LEŚNIEWSKI ***Wataha wilków* (Canis lupus)** | *Pack of wolves* (Canis lupus) *(photograph by Grzegorz Leśniewski)*

RYŚ TO TRZECI PO NIEDŹWIEDZIU I WILKU, NAJWIĘKSZY SSAK DRAPIEŻNY ZAMIESZKUJĄCY POLSKIE LASY.

LYNX, TOGETHER WITH BEAR AND WOLF, IS THE LARGEST PREDATORY MAMMAL LIVING IN POLISH FORESTS.

FOT. GRZEGORZ OKOŁÓW ***Szczotecznica szarawka (***Calliteara pudibunda***)*** | *Pale tussock moth (*Calliteara pudibunda*) (photograph by Grzegorz Okołów)*

FOT. GRZEGORZ LEŚNIEWSKI ***Popielica (***Glis glis***)*** | *Edible dormouse (*Glis glis*) (photograph by Grzegorz Leśniewski)*

FOT. GRZEGORZ LEŚNIEWSKI ***Nadleśnictwo Stuposiany. Czerwieniejące buki w sąsiedztwie posrebrzonych przez śnieg świerków*** | *Reddening beeches and spruces silvered by snow in the Stuposiany forest district (photograph by Grzegorz Leśniewski)*

FOT. PRZEMYSŁAW ZIEMACKI ***Pożar lasu w Nadleśnictwie Bystrzyca Kłodzka*** | *Forest fire in the Bystrzyca Kłodzka forest district (photograph by Przemysław Ziemacki)*

FOT. ANDRZEJ RAPAK ***Lasy Przemkowskie. Brzozy na wrzosowisku*** | *Moorland birch trees in the Przemkowskie Forests (photograph by Andrzej Rapak)*

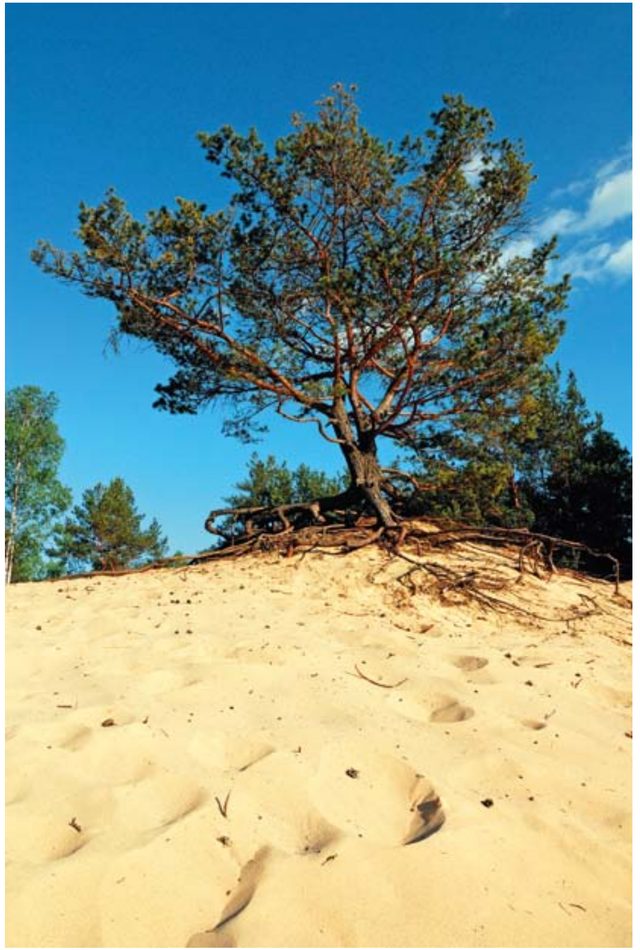

FOT. ANDRZEJ RAPAK ***Sosna na wydmie. Nadleśnictwo Przemków*** | *Pine tree on a dune in the Przemków forest district (photograph by Andrzej Rapak)*

FOT. ALEKSANDER KOWALKE ***Pierwszy śnieg w lasach Nadleśnictwa Kościerzyna*** | *First snow in the forests of the Kościerzyna forest district (photograph by Aleksander Kowalke)*

Nazywana jest
łochynią
albo pijanicą.
To borówka
bagienna,
krzewinka leśna,
rodząca owoce
podobne do jagód
borówki czernicy.

...

Bilberries are known
under many different
names around
the country. This small
forest shrub produces
very tasty fruit.

FOT. GRZEGORZ LEŚNIEWSKI ***Borówka bagienna* (Vaccinium uliginosum)** | *Bog bilberry* (Vaccinium uliginosum) *(photograph by Grzegorz Leśniewski)*

FOT. ŁUKASZ BOŻYCKI ***Żaby w okresie godów*** | *Frogs during the mating season (photograph by Łukasz Bożycki)*

FOT. GRZEGORZ WRÓBLEWSKI ***Sosnowe drewno stosowe (papierówka) przygotowane do wywozu w Nadleśnictwie Podanin*** | *Pine logs awaiting transport in the Podanin forest district (photograph by Grzegorz Wróblewski)*

FOT. GRZEGORZ OKOŁÓW ***Bory Tucholskie, Nadleśnictwo Rytel. Monokultura sosnowa*** | *Pine monoculture in the Tucholskie Forests (the Rytel forest district) (photograph by Grzegorz Okołów)*

Zasoby drzewne Lasów Państwowych stale rosną. Dziś wynoszą ponad 1,9 mld m^3 drewna.

TIMBER RESOURCES OF THE STATE FORESTS HAVE BEEN STEADILY INCREASING. TODAY THEY AMOUNT TO 1.9 BILLION m^3 OF TIMBER.

FOT. GRZEGORZ WRÓBLEWSKI ***Ols na terenie Nadleśnictwa Podanin*** | *Alder forest in the Podanin forest district (photograph by Grzegorz Wróblewski)*

NA TERENIE LASÓW PAŃSTWOWYCH ZNAJDUJE SIĘ 9027 UŻYTKÓW EKOLOGICZNYCH O ŁĄCZNEJ POWIERZCHNI 29 029 HA. TO JEDNA Z FORM OCHRONY PRZYRODY, PRZEWIDZIANA PRZEZ PRAWO.

...

IN THE TERRITORY ADMINISTERED BY THE STATE FORESTS THERE ARE 9027 AREAS OF ECOLOGICAL UTILITY COVERING 29 029 HECTARES. THEY ARE A FORM OF NATURE PROTECTION COVERED BY LAW.

FOT. MATEUSZ MATYSIAK ***Jarząbek*** (Tetrastes bonasia) | *Hazel grouse* (Tetrastes bonasia) *(photograph by Mateusz Matysiak)*

FOT. HILARY KOWALSKI ***Kruszczyk szerokolistny*** (Epipactis latifolia) | Epipactis latifolia *(photograph by Hilary Kowalski)*

FOT. GRZEGORZ OKOŁÓW ***Bór świerkowy w Nadleśnictwie Ujsoły*** | *Spruce forest in the Ujsoły forest district (photograph by Grzegorz Okołów)*

AŻ 410 ZBIORNIKÓW RETENCYJNYCH – TO PRZYSZŁY EFEKT JEDNEGO Z PROJEKTÓW REALIZOWANYCH PRZEZ LASY PAŃSTWOWE Z UDZIAŁEM FUNDUSZY UE, DOTYCZĄCEGO POTOKÓW NA TERENACH GÓRSKICH.

...

410 RESERVOIRS – THIS WILL BE THE OUTCOME OF ONE OF THE EU SUBSIDISED PROJECTS RELATING TO MOUNTAIN STREAMS, WHICH THE STATE FORESTS IS CURRENTLY WORKING ON.

FOT. ARTUR NIEDBAŁA ***Las bukowo-świerkowy na terenie Nadleśnictwa Lądek Zdrój*** | *Beech-spruce forest in the Lądek Zdrój forest district (photograph by Artur Niedbała)*

FOT. GRZEGORZ OKOŁÓW ***Nadleśnictwo Wisła. Spowity mgłą bór świerkowy*** | *Spruce forest shrouded in mist in the Wisła forest district (photograph by Grzegorz Okołów)*

FOT. GRZEGORZ LEŚNIEWSKI ***Cietrzew* (Lyrurus tetrix)** | *Black grouse* (Lyrurus tetrix) *(photograph by Grzegorz Leśniewski)*

Reintrodukcja cietrzewia to główny cel projektu realizowanego przez Nadleśnictwo Nowa Dęba wspólnie z NFOŚiGW. Dzięki niemu do Puszczy Sandomierskiej zostanie wypuszczonych ponad 100 tych coraz rzadszych w Polsce kuraków leśnych.

Reintroduction of the increasingly rare black grouse is the aim of one of the collaborative conservation projects on which the Nowa Dęba forest district is working. Over 100 birds will be released in the Sandomierska Primeval Forest.

FOT. ARTUR NIEDBAŁA ***Bór świerkowy na terenie Nadleśnictwa Złoty Stok*** | *Spruce forest in the Złoty Stok forest district (photograph by Artur Niedbała)*

FOT. LESZEK PARADOWSKI ***Torfowisko na Poligonie Drawskim. Nadleśnictwo Drawsko*** | *Peat bog in the grounds of the military training camp in the Drawsko forest district (photograph by Leszek Paradowski)*

Lesistość Polski wynosi 29,3%, ale jest bardzo zróżnicowana – od 49,1% w województwie lubuskim do 21,2% w łódzkim. Województwo podkarpackie pokryte jest lasami w 37,8%.

…

Forest cover in Poland stands at 29.3% but it varies between regions, from 49.1% in the Lubuskie province to 21.2% in the Łódzkie province. Forest cover in the Subcarpathian region is 37.8%.

FOT. DOROTA MILEROWICZ ***Czarka szkarłatna (***Sarcoscypha coccinea***)*** | *Scarlet cup (*Sarcoscypha coccinea*) (photograph by Dorota Milerowicz)*

FOT. JOLANTA ORZŁOWSKA ***Chrobotek kieliszkowaty (***Cladonia chlorophaea***)*** | *Cup lichen (*Cladonia chlorophaea*) (photograph by Jolanta Orzłowska)*

FOT. ANDRZEJ RAPAK ***Zimówka aksamitnotrzonowa (***Flammulina velutipes***)*** | *Flammulina velutipes mushrooms (photograph by Andrzej Rapak)*

FOT. ANDRZEJ RAPAK ***Las mieszany modrzewiowo-bukowo-świerkowy w jesiennej szacie. Nadleśnictwo Wałbrzych*** | *Autumn colours in a mixed forest of larch, beech and spruce in the Wałbrzych forest district (photograph by Andrzej Rapak)*

FOT. AGNIESZKA I WŁODEK BILIŃSCY ***Turyści w Bieszczadach, w lasach Nadleśnictwa Cisna*** | *Tourists in Bieszczady in the Cisna forest district (photograph by Agnieszka i Włodek Biliński)*

FOT. ARTUR NIEDBAŁA ***Kozioł sarny (***Capreolus capreolus**)** | *Male roe deer (*Capreolus capreolus*) (photograph by Artur Niedbała)*

FOT. ARTUR NIEDBAŁA ***Zawilce w lesie grądowym Nadleśnictwa Drewnica*** | *Wood anemones in the oak-lime-hornbeam forest in the Drewnica forest district (photograph by Artur Niedbała)*

FOT. MATEUSZ MATYSIAK ***Sikora czubatka (***Lophophanes cristatus**)** | *Crested tit (*Lophophanes cristatus*) (photograph by Mateusz Matysiak)*

Las to najcenniejszy i najliczniej reprezentowany składnik wszystkich form ochrony przyrody i krajobrazu w Polsce.

Of all forms of nature and landscape conservation in Poland, forests are the most valuable and best represented category.

FOT. DARIUSZ PŁĄCHOCKI ***Rezerwat Wąwelno na terenie Nadleśnictwa Runowo*** | *Wąwelno nature reserve in the Runowo forest district (photograph by Dariusz Płąchocki)*

DZIĘKI POZOSTAWIANIU STARYCH, SPRÓCHNIAŁYCH DRZEW W LASACH – JEDYNEGO ŚRODOWISKA ŻYCIA PACHNICY DĘBOWEJ – MOŻLIWE JEST PRZETRWANIE TEGO RZADKIEGO GATUNKU CHRZĄSZCZA, RELIKTU LASÓW PIERWOTNYCH.

...

THE RARE HERMIT BEETLE, A RELIC OF PRIMEVAL FORESTS, LIVES ONLY IN OLD, ROTTED FOREST TREES. ITS SURVIVAL DEPENDS ON PROTECTING ITS HABITAT.

FOT. GRZEGORZ OKOŁÓW ***Pachnica dębowa (***Osmoderma eremita***)*** | *Hermit beetle (*Osmoderma eremita*) (photograph by Grzegorz Okołów)*

FOT. KAROL WOŹNIAKOWSKI ***Nadrzeczne łęgi na terenie Nadleśnictwa Przymuszewo*** | *Riparian meadow in the Przymuszewo forest district (photograph by Karol Woźniakowski)*

FOT. WALDEMAR KOMOROWSKI ***Zgryzy bobrowe*** | *Damage caused by beavers (photograph by Waldemar Komorowski)*

FOT. GRZEGORZ LEŚNIEWSKI ***Bóbr (***Castor fiber***)*** | *Beaver (*Castor fiber*) (photograph by Grzegorz Leśniewski)*

DZIAŁALNOŚĆ BOBRÓW MOŻE PRZYNOSIĆ SZKODY GOSPODARCZE, DLA LEŚNIKÓW JEDNAK BÓBR JEST NAJCZĘŚCIEJ NATURALNYM SPRZYMIERZEŃCEM W RETENCJONOWANIU WODY NA TERENACH LEŚNYCH.

BEAVERS CAN CAUSE DAMAGE BUT, FOR FORESTERS, THEY ARE OFTEN NATURAL ALLIES IN AIDING WATER RETENTION IN FORESTS.

FOT. TOMASZ OLSZEWSKI ***Buczyna w Nadleśnictwie Sieniawa*** | *Beech wood in the Sieniawa forest district (photograph by Tomasz Olszewski)*

W Lasach Państwowych utworzono 3146 stref ochronnych wokół chronionych gatunków ptaków, ssaków, gadów, owadów, roślin i porostów.

...

In the State Forests there are 3146 protection zones for endangered species of birds, mammals, reptiles, insects, plants and lichens.

FOT. WALDEMAR FECULAK ***Ścieżka edukacyjna w Nadleśnictwie Człuchów*** | *An educational trail in the Człuchów forest district (photograph by Waldemar Feculak)*

FOT. AGNIESZKA I WŁODEK BILIŃSCY ***Birdwatching, czyli obserwowanie ptaków*** | *Birdwatching (photograph by Agnieszka i Włodek Biliński)*

FOT. RAFAŁ SIEK ***Puchacz* (Bubo bubo)** | *Eagle owl* (Bubo Bubo) *(photograph by Rafał Siek)*

FOT. MAREK MACHNIKOWSKI ***Pokłonnik kamilla*** (Limenitis camilla) | *White admiral butterfly* (Limenitis camilla) *(photograph by Marek Machnikowski)*

FOT. WIESŁAW LIPIEC ***Obuwik pospolity*** (Cypripedium calceolus) | *Lady's slipper orchid* (Cypripedium calceolus) *(photograph by Wiesław Lipiec)*

Rosnący w lasach, zwłaszcza grądowych, nasz najpiękniejszy storczyk podlega ścisłej ochronie gatunkowej.

...

Our most beautiful orchid, which mainly grows in oak-lime-hornbeam forests, is strictly protected.

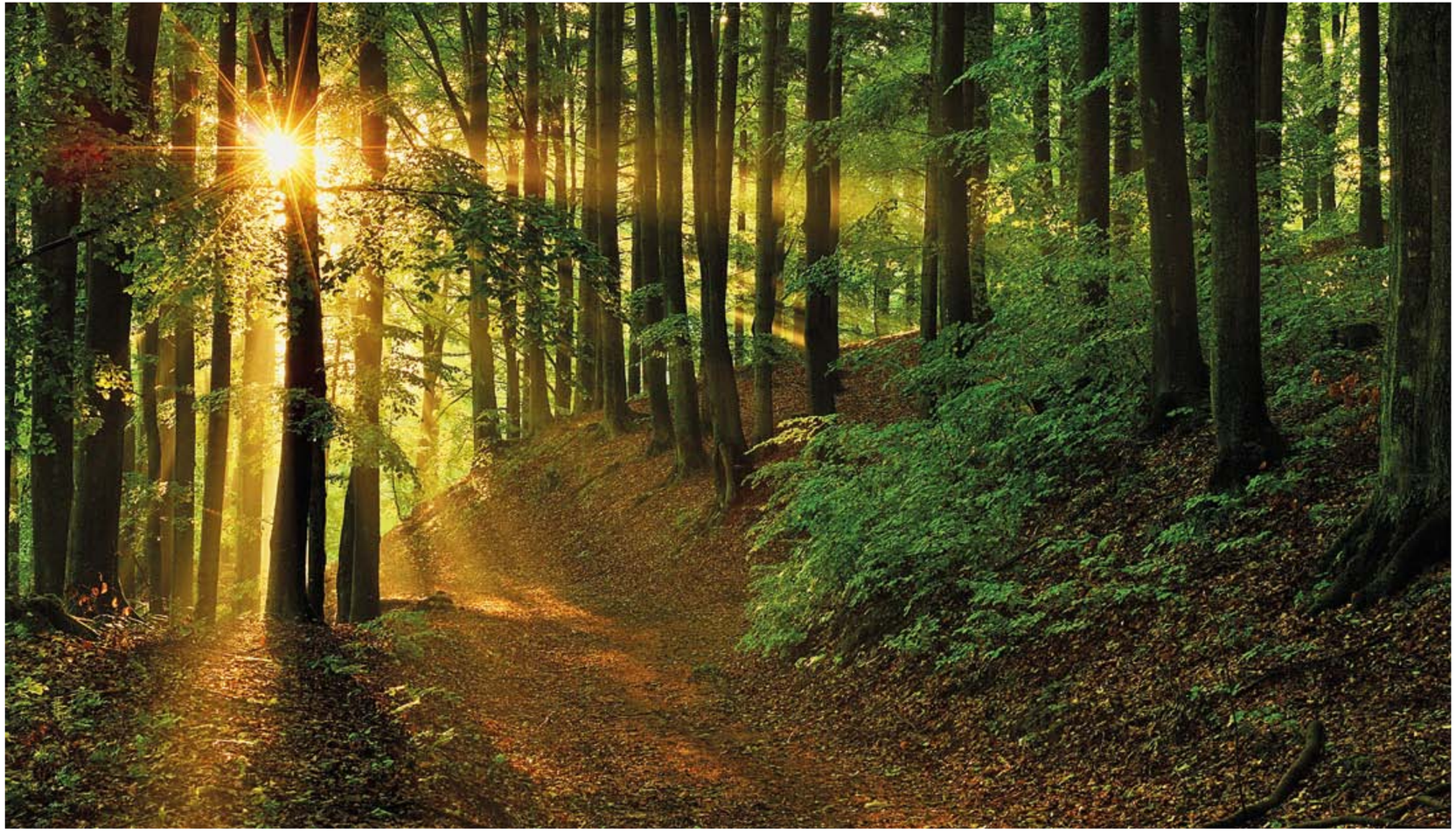

FOT. DARIUSZ PŁĄCHOCKI ***Kwaśna buczyna na terenie Nadleśnictwa Kartuzy*** | *Acid beech wood in the Kartuzy forest district (photograph by Dariusz Płąchocki)*

FOT. KAZIMIERZ MATEJEWICZ ***Domek myśliwski Hubertówka w Nadleśnictwie Bolesławiec*** | *Hubertówka hunting lodge in the Bolesławiec forest district (photograph by Kazimierz Matejewicz)*

LICZEBNOŚĆ ZWIERZĄT ŁOWNYCH W POLSCE NALEŻY DO NAJWYŻSZYCH W EUROPIE.

THE NUMBER OF GAME ANIMALS IN POLAND IS ONE OF THE HIGHEST IN EUROPE.

FOT. MARIUSZ POMASKI ***Dzik*** (Sus scrofa) | *Wild boar* (Sus scrofa) *(photograph by Mariusz Pomaski)*

FOT. JOLANTA MACHNIKOWSKA ***Nadleśnictwo Zamrzenica. Rezerwat Cisy Staropolskie*** | *Yew reserve in the Zamrzenica forest district (photograph by Jolanta Machnikowska)*

NA TERENIE LASÓW PAŃSTWOWYCH UTWORZONO 1267 REZERWATÓW PRZYRODY O POWIERZCHNI 121,7 TYS. HA, W TYM LASY ZAJMUJĄ 104,2 TYS. HA.

...

THERE ARE 1267 NATURE RESERVES IN THE TERRITORY ADMINISTERED BY THE STATE FORESTS. THEIR TOTAL AREA IS 121.7 THOUSAND HECTARES, OF WHICH 104.2 THOUSAND HECTARES ARE FORESTS.

FOT. MATEUSZ MATYSIAK ***Orzeł przedni (***Aquila chrysaetos***)*** | *Golden eagle (*Aquila chrysaetos*) (photograph by Mateusz Matysiak)*

FOT. KRZYSZTOF ROMAŃCZUKIEWICZ ***Nadleśnictwo Gorlice. Zamglone buczyny Beskidu Niskiego*** | *Misty beech woodland of the Low Beskid (the Gorlice forest district) (photograph by Krzysztof Romańczukiewicz)*

Duże ptaki drapieżne budują gniazda na wielkich, rozłożystych drzewach. Zaledwie kilka drzew na tysiąc spełnia w starym w lesie takie warunki.

LARGE PREDATORY BIRDS BUILD NESTS IN LARGE SPREADING TREES. ONLY A FEW IN A THOUSAND TREES IN AN OLD FOREST MEET THEIR REQUIREMENTS.

FOT. WALDEMAR FECULAK ***Zagroda pokazowa koników polskich w Ośrodku Kultury Leśnej w Gołuchowie*** | *Polish konik in a pen at the Forest Culture Centre in Gołuchów (photograph by Waldemar Feculak)*

FOT. DANUTA PIOTROWSKA ***Na turystycznym szlaku konnym w Puszczy Bukowej. Nadleśnictwo Gryfino*** | *A horse riding trail through the Beech Primeval Forest in the Gryfino forest district (photograph by Danuta Piotrowska)*

NA TERENIE LASÓW PAŃSTWOWYCH, W RÓŻNYCH CZĘŚCIACH KRAJU, WYTYCZONO 7 TYS. KM SZLAKÓW KONNYCH.

WITHIN THE STATE FORESTS, IN MANY DIFFERENT REGIONS OF THE COUNTRY, THERE ARE 7 THOUSAND KILOMETERS OF HORSE RIDING ROUTES.

FOT. LESZEK PARADOWSKI ***Nadleśnictwo Drawsko. Trzęsawiska Poligonu Drawskiego*** | *Marshes in the grounds of the military training camp in the Drawsko forest district (photograph by Leszek Paradowski)*

FOT. JANUSZ KACZMARCZYK ***Łęgi nad Bugiem na terenie Nadleśnictwa Sobibór*** | *Riparian forest along the river Bug in the Sobibór forest district (photograph by Janusz Kaczmarczyk)*

FOT. LECH JĘDRAS ***Nadleśnictwo Dębno. Zespół Przyrodniczo-Krajobrazowy Porzecze*** | *Porzecze nature and landscape complex in the Dębno forest district (photograph by Lech Jędras)*

FOT. ŁUKASZ BOŻYCKI ***Gody żaby moczarowej (***Rana arvalis***)*** | *Moor frog (*Rana arvalis*) during the mating season (photograph by Łukasz Bożycki)*

W Polsce żyje 1200 żubrów. Gatunek ten udało się ocalić w dużej mierze dzięki leśnikom.

…

There are 1200 bison in Poland. The species was saved from extinction largely because of the efforts of foresters.

FOT. LESZEK PARADOWSKI ***Żubr (***Bison bonasus***)*** | *Bison (*Bison bonasus*) (photograph by Leszek Paradowski)*

FOT. ŁUKASZ BOŻYCKI ***Gody ważek*** (Odonata) | *Mating dragonflies* (Odonata) *(photograph by Łukasz Bożycki)*

FOT. MARIUSZ POMASKI ***Sroki i lis...*** | *Magpies and a fox... (photograph by Mariusz Pomaski)*

ŚWIATOWA POPULACJA ŻURAWIA JEST SZACOWANA NA 210–250 TYS. OSOBNIKÓW. W POLSCE LICZEBNOŚĆ OCENIA SIĘ NA 5–6 TYS. PAR.

...

THE WORLD POPULATION OF CRANE IS ESTIMATED AT 210–250 THOUSAND. IN POLAND THEIR NUMBER IS ESTIMATED TO BE 5–6 THOUSAND PAIRS.

FOT. MARIUSZ POMASKI ***Żurawie*** (Grus grus) | *Common crane* (Grus grus) *(photograph by Mariusz Pomaski)*

FOT. MARCIN LENART ***Wiewiórka pospolita (***Sciurus vulgaris**)** | *Red squirrel (*Sciurus vulgaris*) (photograph by Marcin Lenart)*

FOT. ALEKSANDER KOWALKE ***Odnowienie naturalne kwaśnej buczyny na terenie Nadleśnictwa Kościerzyna*** | *Natural regeneration of the acid beech woodland in the Kościerzyna forest district (photograph by Aleksander Kowalke)*

FOT. IRENEUSZ GRAFF ***Ślimak*** | *Snail (photograph by Ireneusz Graff)*

FOT. MATEUSZ MATYSIAK ***Jelonek rogacz*** **(Lucanus cervus)** | *Stag beetle (*Lucanus cervus*) (photograph by Mateusz Matysiak)*

JELONEK ROGACZ JEST WPISANY DO „POLSKIEJ CZERWONEJ KSIĘGI ZWIERZĄT" JAKO GATUNEK SILNIE ZAGROŻONY WYGINIĘCIEM.

STAG BEETLE IS INCLUDED IN THE "POLISH RED BOOK OF ANIMALS" AS A SPECIES UNDER SERIOUS THREAT OF EXTINCTION.

FOT. MAREK MACHNIKOWSKI ***Sasanka zwyczajna*** **(Pulsatilla vulgaris)** | *Pasque flower (*Pulsatilla vulgaris*) (photograph by Marek Machnikowski)*

FOT. PRZEMYSŁAW DEGÓRSKI ***Zima w Nadleśnictwie Gniezno*** | *Winter in the Gniezno forest district (photograph by Przemysław Degórski)*

FOT. MARCIN LENART ***Myszołów zwyczajny*** (Buteo buteo) | *Common buzzard* (Buteo buteo) *(photograph by Marcin Lenart)*

FOT. KRZYSZTOF CELUCH ***Dokarmianie zwierzyny leśnej w Nadleśnictwie Rozwadów*** | *Feeding wild animals in the Rozwadów forest district (photograph by Krzysztof Celuch)*

Zima to trudny czas dla zwierząt leśnych. Część z nich emigruje, uciekając przed głodem i chłodem, inne zapadają w sen zimowy lub hibernację, większość jednak pozostaje aktywna, chociaż drastycznie zmienia tryb życia.

...

Winter is a difficult time for forest animals. Some migrate to escape the cold and hunger, others hibernate, but most stay active adapting their lifestyle to the harsh conditions.

FOT. RAFAŁ SIEK ***Młode puchacze (*Bubo bubo*)*** | *Young eagle owls (*Bubo bubo*) (photograph by Rafał Siek)*

„BUBOBORY" TO PROJEKT EDUKACYJNY WZBOGACAJĄCY WIEDZĘ LEŚNIKÓW O SOWACH LEŚNYCH, ZWŁASZCZA O PUCHACZU. ZAOWOCOWAŁ M.IN. ZLOKALIZOWANIEM 1219 STANOWISK 7 GATUNKÓW SÓW ORAZ POBUDOWANIEM 55 SZTUCZNYCH GNIAZD.

...

"BUBOBORY" IS AN EDUCATIONAL PROGRAMME, WHOSE AIM IS TO INCREASE FORESTERS' AWARENESS OF FOREST OWLS, PARTICULARLY OF THE EAGLE OWL. AS A RESULT OF THIS PROGRAMME 1219 LOCATIONS OF 7 SPECIES OF OWLS HAVE BEEN IDENTIFIED AND 55 ARTIFICIAL NESTS HAVE BEEN BUILT.

FOT. MARCIN LENART ***Sóweczka zwyczajna (***Glaucidium passerinum**)** | *Pygmy owl (*Glaucidium passerinum*) (photograph by Marcin Lenart)*

FOT. IRENEUSZ GRAFF ***Tomir Kubicki z Borów Tucholskich – leśnik z zawodu, fotograf przyrody z zamiłowania*** | *Tomir Kubicki, a forester in the Tucholskie Forests and keen wildlife photographer (photograph by Ireneusz Graff)*

FOT. ŁUKASZ BOŻYCKI ***Ornitolodzy w Lasach Sobiborskich*** | *Ornithologists in the Sobibór Forests (photograph by Łukasz Bożycki)*

Spośród blisko 4,5 tys. gatunków grzybów wielkoowocnikowych, ok. 1100–1400 uznaje się za jadalne, 200–250 – za trujące, 2850–3200 – za niejadalne, nieszkodliwe. Bardzo wytrawny amator grzybobrania zbiera w lasach 40–60 gatunków, przeciętny – zwykle tylko kilka, kilkanaście.

...

Of almost 4.5 thousand of the macromycetes fungi species, about 1100–1400 are considered to be edible, 200–250 poisonous and 2850–3200 not edible but not harmful. A seasoned mushroom picker collects about 40–60 species of mushrooms, an amateur only a few.

FOT. GRZEGORZ WRÓBLEWSKI ***Grzybiarz...*** | *Mushroom picker (photograph by Grzegorz Wróblewski)*

FOT. ROBERT DEJTROWSKI ***Udane grzybobranie...*** | *Satisfying mushroom picking (photograph by Robert Dejtrowski)*

Lis rudy jest najbardziej rozpowszechnionym na świecie przedstawicielem ssaków drapieżnych. W Polsce jego populacja liczy dziś ok. 210 tys. osobników.

...

Red fox (*Vulpes vulpes*) is the most widespread predatory mammal in the world. In Poland its population numbers about 210 thousand.

FOT. WALDEMAR FECULAK ***Lis rudy* (Vulpes vulpes)** | *Red fox* (Vulpes vulpes) *(photograph by Waldemar Feculak)*

FOT. MARIUSZ POMASKI ***Bielik** (*Haliaeetus albicilla*)* | *White-tailed eagle* (Haliaeetus albicilla) *(photograph by Mariusz Pomaski)*

Od 2012 r. na stronie internetowej Lasów Państwowych można oglądać transmisję na żywo z gniazda bielików. Dzięki niej blisko dwa tysiące miłośników ptaków mogło się dotąd zapoznać z biologią tego gatunku ptaka.

…

Since 2012 the internet portal of the State Forests has included a live transmission from a nest of a white-tailed eagle. It has given an opportunity to almost 2 thousand viewers to familiarise themselves with this species.

FOT. ROBERT DEJTROWSKI ***Czworolist pospolity** (*Paris quadrifolia*)* | *Herb paris* (Paris quadrifolia) *(photograph by Robert Dejtrowski)*

FOT. RAFAŁ SIEK ***Bociany czarne** (*Ciconia nigra*)* | *Black stork (*Ciconia nigra*) (photograph by Rafał Siek)*

FOT. ŁUKASZ BOŻYCKI ***Badania ornitologiczne w Lasach Sobiborskich*** | *Ornithological research in the Sobibór Forests (photograph by Łukasz Bożycki)*

LEŚNICY WRAZ Z ORNITOLOGAMI ODBUDOWUJĄ ZNISZCZONE GNIAZDA NAJRZADSZYCH PTAKÓW SZPONIASTYCH, PUCHACZA ORAZ BOCIANA CZARNEGO, ZAKŁADAJĄ TEŻ NOWE.

FORESTERS AND ORNITHOLOGISTS REBUILD DAMAGED NESTS OF THE MOST ENDANGERED BIRDS OF PREY, EAGLE OWL AND BLACK STORK. THEY ALSO BUILD NEW NESTS.

FOT. TOMASZ STASIAK ***Dromadery – samoloty gaśnicze używane do tłumienia pożarów lasu*** | *Dromader aircraft used in fighting forest fires (photograph by Tomasz Stasiak)*

FOT. TOMASZ STĘPIEŃ ***Las na Mazowszu strawiony przez pożar*** | *Forest destroyed by fire in the Mazowsze region (photograph by Tomasz Stępień)*

FOT. WALDEMAR FECULAK ***Modraszka zwyczajna*** (Cyanistes caeruleus) | *Blue tit* (Cyanistes caeruleus) *(photograph by Waldemar Feculak)*

W roku 2012 wybuchło w Lasach Państwowych 3112 pożarów, które objęły 1216 ha lasu. Głównymi ich przyczynami były podpalenia (40%) oraz nieostrożność dorosłych (20%). Najwięcej pożarów wystąpiło w marcu (ponad 26%). System przeciwpożarowy Lasów Państwowych pozwala wykryć, zlokalizować i najczęściej ugasić pożar w zarodku.

There were 3112 forest fires in the State Forests in 2012, which destroyed 1216 hectares of forest. The main causes of fires were arson (40%) and careless adults (20%). The largest number of forest fires occurred in March (over 26%). The fire management system in the State Forests can usually detect, locate and extinguish fires before they spread out of control.

FOT. TOMASZ OLSZEWSKI ***Rosiczka pośrednia*** *(*Drosera intermedia*)* | *Spoonleaf sundew (*Drosera intermedia*) (photograph by Tomasz Olszewski)*

Swoje ofiary rosiczka wabi błyszczącymi kroplami słodkiej cieczy, uzupełniając braki azotu w podłożu owadożernością. Roślina jest pod ścisłą ochroną.

...

Sundew attracts its insect victims with shiny droplets of sweet liquid thus supplementing its diet with a dose of nitrogen. Sundew is strictly protected.

FOT. GRZEGORZ SZKUTNIK ***Torfowisko w rezerwacie Obary na terenie Nadleśnictwa Biłgoraj*** | *Peat bog in Obary nature reserve in the Biłgoraj forest district (photograph by Grzegorz Szkutnik)*

Aż 70% lasów w Polsce istnieje nieprzerwanie od co najmniej 100 lat, a na 25% całkowitej ich powierzchni lasy zostały wprowadzone w ostatnich 25–100 latach.

...

70% of forests in Poland have been in existence for at least 100 years. On 25% of the total forest area forests have been introduced in the last 25-100 years.

FOT. ALEKSANDER KOWALKE ***Kwaśna buczyna na terenie Nadleśnictwa Kościerzyna*** | *Acid beech forest in the Kościerzyna forest district (photograph by Aleksander Kowalke)*

FOT. WALDEMAR FECULAK ***Dni Lasu 2013. W stoisku Nadleśnictwa Człuchów*** | *Festival "Days of the Forest 2013": the stand of the Człuchów forest district (photograph by Waldemar Feculak)*

FOT. GRZEGORZ WRÓBLEWSKI ***Sadzonka dębu ze szkółki leśnej Margonin na terenie Nadleśnictwie Podanin*** | *Oak sapling from the Margonin forest nursery in the Podanin forest district (photograph by Grzegorz Wróblewski)*

FOT. GRZEGORZ OKOŁÓW ***Pomnikowy dąb w Nadleśnictwie Białowieża*** | *A monumental oak tree in the Białowieża forest district (photograph by Grzegorz Okołów)*

FOT. GRZEGORZ OKOŁÓW ***Bór sosnowy z domieszką dębu w Leśnym Kompleksie Promocyjnym „Lasy Warszawskie”*** | *Pine with oak forest in the "Warsaw Forests" promotional forest complex (photograph by Grzegorz Okołów)*

DOPIERO PO KILKU STULECIACH DĄB WYROSŁY Z MALEŃKIEJ SADZONKI OSIĄGNIE ROZMIARY DRZEWA POMNIKOWEGO.

IT TAKES SEVERAL CENTURIES FOR AN OAK SEEDLING TO REACH THE SIZE OF A TREE MONUMENT.

FOT. MICHAŁ SKAŁBA ***Torfowisko*** | *Peat bog (photograph by Michał Skałba)*

ORLIK GRUBODZIOBY JEST PTAKIEM BARDZO NIELICZNYM W POLSCE (KILKANAŚCIE PAR), GNIAZDUJĄCYM W LASACH BAGIEN BIEBRZAŃSKICH.

...

THE GREATER SPOTTED EAGLE IS VERY RARE IN POLAND, THERE ARE ONLY ABOUT A DOZEN PAIRS NESTING IN THE FORESTS OF BIEBRZAŃSKIE MARSHES.

FOT. RAFAŁ SIEK ***Orlik grubodzioby*** **(Aquila clanga)** | *Greater spotted eagle* (Aquila clanga) *(photograph by Rafał Siek)*

FOT. GRZEGORZ OKOŁÓW ***Majestatyczne świerki w Nadleśnictwie Ujsoły*** | *Majestic spruces in the Ujsoły forest district (photograph by Grzegorz Okołów)*

FOT. GRZEGORZ LEŚNIEWSKI ***Buczyna karpacka w porannej mgle*** | *Upland beech woodland on a misty morning (photograph by Grzegorz Leśniewski)*

FOT. GRZEGORZ SZKUTNIK ***Modrzewnica zwyczajna*** (Andromeda polifolia) | *Bog rosemary* (Andromeda polifolia) *(photograph by Grzegorz Szkutnik)*

FOT. TADEUSZ PRZYBYŁ ***Jesienne sadzenie lasu na terenie Nadleśnictwa Miastko*** | *Autumn planting in the Miastko forest district (photograph by Tadeusz Przybył)*

FOT. GRZEGORZ WRÓBLEWSKI ***Sadzenie lasu w nadleśnictwie Podanin*** | *Planting a forest in the Podanin forest district (photograph by Grzegorz Wróblewski)*

CO ROKU W LASACH PAŃSTWOWYCH SADZIMY 500 MLN DRZEW.

EACH YEAR 500 MILLION TREES ARE PLANTED IN THE STATE FORESTS.

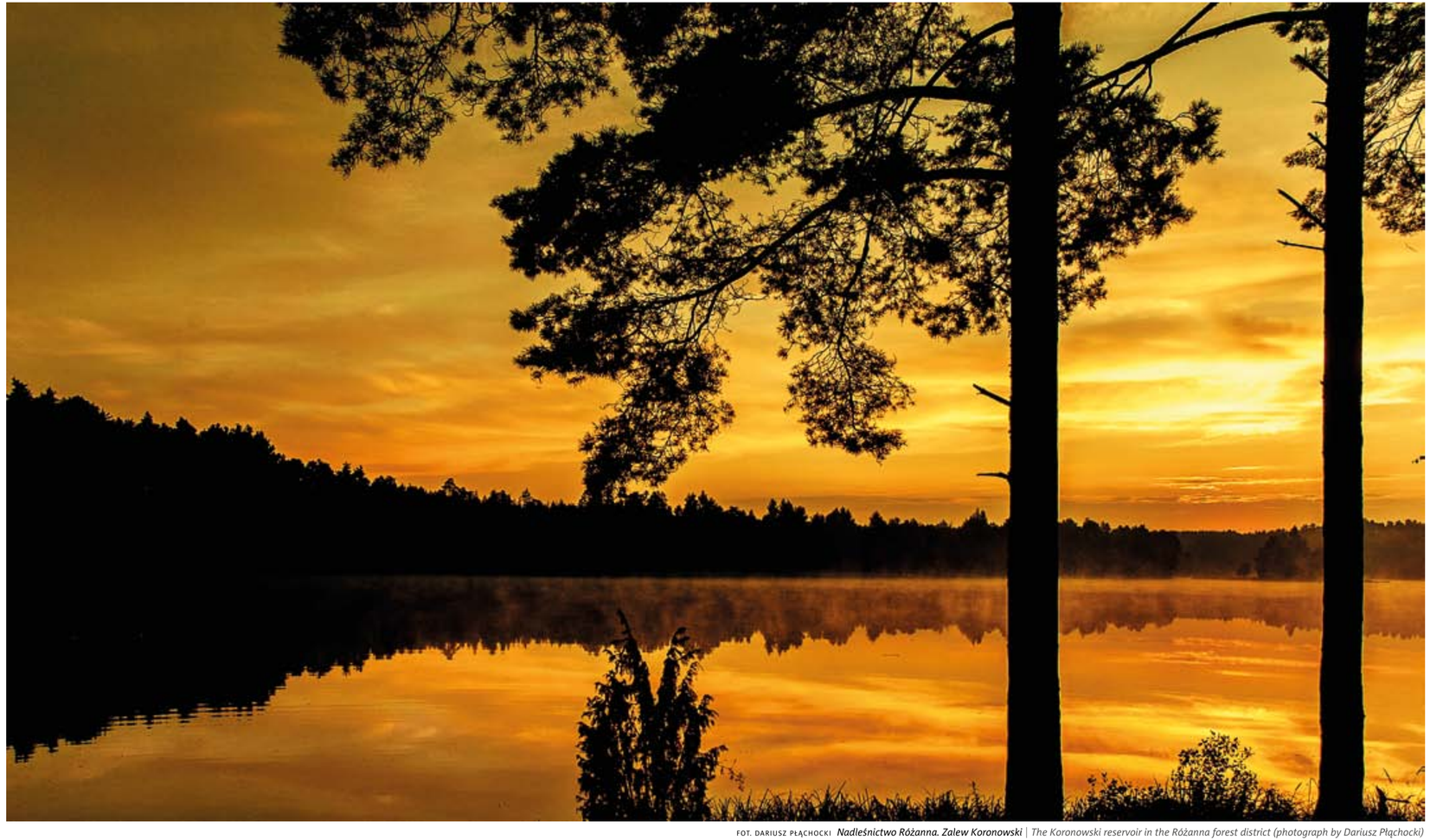

FOT. DARIUSZ PŁĄCHOCKI ***Nadleśnictwo Różanna. Zalew Koronowski*** | *The Koronowski reservoir in the Różanna forest district (photograph by Dariusz Płąchocki)*

FOT. GRZEGORZ SZKUTNIK ***Przylaszczka pospolita (***Hepatica nobilis**)** | *Liverleaf (*Hepatica nobilis*) (photograph by Grzegorz Szkutnik)*

FOT. HILARY KOWALSKI ***Wawrzynek wilczełyko (***Daphne mezereum***)*** | Daphne mezereum *(photograph by Hilary Kowalski)*

FOT. TADEUSZ PRZYBYŁ ***Siewka świerka pospolitego (***Picea abies***)*** | *Norway spruce seedling (*Picea abies*) (photograph by Tadeusz Przybył)*

FOT. MARCIN LENART **Łoś** (Alces alces) | *Elk* (Alces alces) *(photograph by Marcin Lenart)*

FOT. ALEKSANDER KOWALKE ***Zbiór szyszek sosny w Wydzielonym Drzewostanie Nasiennym w Nadleśnictwie Woziwoda*** | *Collecting pine cones in the selected seed stand in the Woziwoda forest district (photograph by Aleksander Kowalke)*

FOT. LECH JĘDRAS ***Kwiat żeński modrzewia europejskiego*** (Larix decidua) | *Female flower of the European larch* (Larix decidua) *(photograph by Lech Jędras)*

AŻ 209 TYS. HA DRZEWOSTANÓW OBJĘTYCH SZCZEGÓLNĄ OCHRONĄ NALEŻY DO BAZY NASIENNEJ LASÓW PAŃSTWOWYCH, DZIĘKI KTÓREJ MOŻLIWE JEST UTRWALANIE W NASZYCH LASACH RODZIMYCH RAS GATUNKÓW LASOTWÓRCZYCH.

…

209 THOUSAND HECTARES OF FOREST STANDS ARE DESIGNATED AS THE STATE FORESTS SEED BASE AND ARE UNDER SPECIAL PROTECTION. THEY PROVIDE MATERIAL FOR PLANTING NATIVE ECOTYPES OF FOREST-FORMING SPECIES IN POLISH FORESTS.

FOT. RAFAŁ SIEK ***Dzięcioł czarny (***Dryocopus martius**)** | *Black woodpecker (*Dryocopus martius*) (photograph by Rafał Siek)*

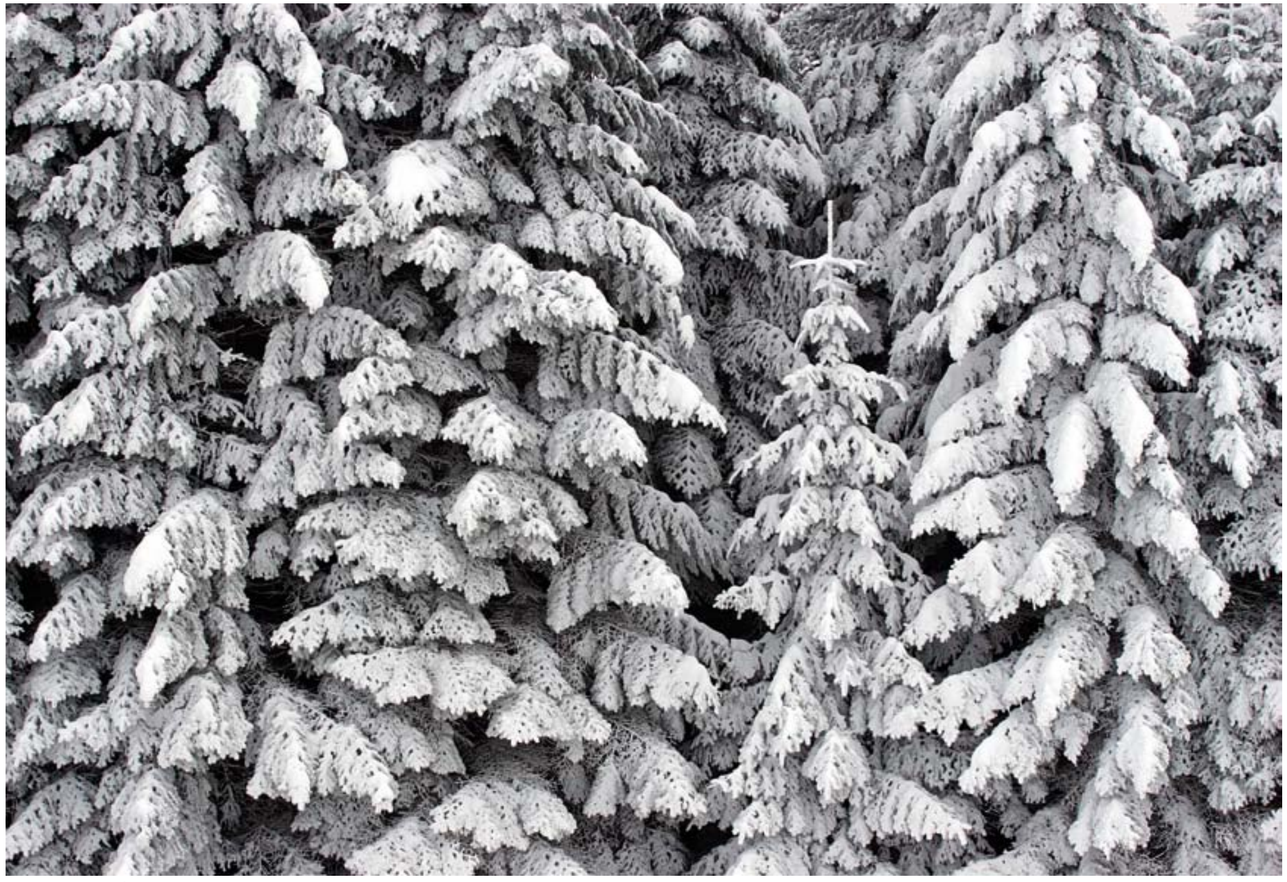

FOT. GRZEGORZ OKOŁÓW ***Świerczyny w zimowej szacie w Nadleśnictwie Dukla*** | *Wintry spruce forest in the Dukla forest district (photograph by Grzegorz Okołów)*

FOT. WALDEMAR FECULAK ***Odbiórka drewna kłodowanego w Nadleśnictwie Człuchów*** | *Inspecting timber in the Człuchów forest district (photograph by Waldemar Feculak)*

FOT. WALDEMAR FECULAK ***Latem szlak konny, zimą trasa narciarska*** | *Riding trail in the summer and skiing route in the winter (photograph by Waldemar Feculak)*

FOT. GRZEGORZ LEŚNIEWSKI ***Las bukowo-świerkowy w Nadleśnictwie Bircza*** | *Beech and spruce forest in the Bircza forest district (photograph by Grzegorz Leśniewski)*

FOT. PRZEMYSŁAW ZIEMACKI ***Nadleśnictwo Międzylesie. Rezerwat przyrody Śnieżnik Kłodzki*** | *Śnieżnik Kłodzki nature reserve in the Międzylesie forest district (photograph by Przemysław Ziemacki)*

FOT. ROBERT BIJAS ***Orzesznica (***Muscardinus avellanarius***)*** | *Common dormouse (*Muscardinus avellanarius*) (photograph by Robert Bijas)*

FOT. IRENEUSZ GRAFF ***Nadleśnictwo Osie. Brzezina nad zalewem Żur we Wdeckim Parku Krajobrazowym*** | *Birch wood in the Wdecki landscape park in the Osie forest district (photograph by Ireneusz Graff)*

Orzesznica jest gryzoniem trudnym do zauważenia, prowadzi bowiem nocny tryb życia, w dodatku zapada w sen zimowy.

Common dormouse is difficult to spot. It is a nocturnal rodent and it hibernates over the winter.

FOT. GRZEGORZ SZKUTNIK ***Koźlarz babka (*Leccinum scabrum*)*** | *Birch bolete (*Leccinum scabrum*) (photograph by Grzegorz Szkutnik)*

NA TERENIE LASÓW PAŃSTWOWYCH
WYZNACZONO 134 OBSZARY PTASIE
(OSO), ZAJMUJĄCE 2214 TYS. HA,
ORAZ 722 OBSZARY SIEDLISKOWE (OZW)
O POWIERZCHNI 1641 TYS. HA, NALEŻĄCE
DO EUROPEJSKIEJ SIECI NATURA 2000.
TO AŻ 40% LASÓW W ZARZĄDZIE PGL LP.

...

IN THE TERRITORY OF THE STATE FORESTS
THE EUROPEAN NETWORK NATURA 2000 INCLUDES
134 SPECIAL PROTECTION AREAS FOR BIRDS
WITH AN AREA OF 2214 THOUSAND HECTARES
AND 722 SITES OF COMMUNITY IMPORTANCE
WITH AN AREA OF 1641 THOUSAND HECTARES.
THIS IS 40% OF THEIR TOTAL TERRITORY.

FOT. RAFAŁ SIEK ***Włochatka zwyczajna (*Aegolius funereus*)*** | *Boreal owl (*Aegolius funereus*) (photograph by Rafał Siek)*

FOT. GRZEGORZ OKOŁÓW ***Świerczyna borealna na terenie Nadleśnictwa Białowieża*** | *Bog spruce forest in the Białowieża forest district (photograph by Grzegorz Okołów)*

FOT. GRZEGORZ WRÓBLEWSKI ***Kozioł sarny*** **(**Capreolus capreolus**)** | *Male roe deer* (Capreolus capreolus) *(photograph by Grzegorz Wróblewski)*

FOT. ŁUKASZ BOŻYCKI ***Brzezina bagienna na terenie Nadleśnictwa Sobibór*** | *Bog birch forest in the Sobibór forest district (photograph by Łukasz Bożycki)*

FOT. MARCIN ŁUKAWSKI ***Lelek kozodój*** **(**Caprimulgus europaeus**)** | *Nightjar* (Caprimulgus europaeus) *(photograph by Marcin Łukawski)*

FOT. JERZY TATOŃ ***Wycieczka z leśniczym przez las nad rzeką Krąpiel, prawym dopływem Iny. Obszar Natura 2000*** | *Guided tour with a forester along the river Krąpiel (Natura 2000 area) (photograph by Jerzy Tatoń)*

FOT. KAZIMIERZ MATEJEWICZ ***Zajęcia edukacyjne w „dziupli" Nadleśnictwa Bolesławiec*** | *Forest education in the Bolesławiec forest district (photograph by Kazimierz Matejewicz)*

FOT. TADEUSZ PRZYBYŁ ***Kolejka leśna w Nadleśnictwie Komańcza*** | *Narrow gauge railway in the Komańcza forest district (photograph by Tadeusz Przybył)*

Odwiedzający Lasy Państwowe mają do dyspozycji m.in.: 50 ośrodków edukacji, 250 izb leśnych, 517 „zielonych klas", 957 ścieżek dydaktycznych oraz 1756 punktów edukacyjnych.

…

Visitors to the State Forests are welcome to use many facilities provided for them, such as 50 educational centres, 250 exhibition rooms, 517 "green classes", 957 educational trails and 1756 educational points.

FOT. DARIUSZ PŁĄCHOCKI ***Wiosna w rezerwacie Płutowo na terenie Nadleśnictwa Toruń*** | *Spring in Płutowo nature reserve in the Toruń forest district (photograph by Dariusz Płąchocki)*

FOT. GRZEGORZ LEŚNIEWSKI ***Salamandra plamista (***Salamandra salamandra***)*** | *Fire salamander (*Salamandra salamandra*) (photograph by Grzegorz Leśniewski)*

ZE WZGLĘDU NA PRZEDMIOT OCHRONY UTWORZONO W POLSCE 722 REZERWATY LEŚNE O ŁĄCZNEJ POWIERZCHNI 66 472 HA.

722 FOREST RESERVES WITH A TOTAL AREA OF 66 472 HECTARES HAVE BEEN ESTABLISHED IN POLAND.

FOT. LESZEK PARADOWSKI ***Buczyna nad Drawą w Nadleśnictwie Drawsko*** | *Beech wood by the river Drawa in the Drawsko forest district (photograph by Leszek Paradowski)*

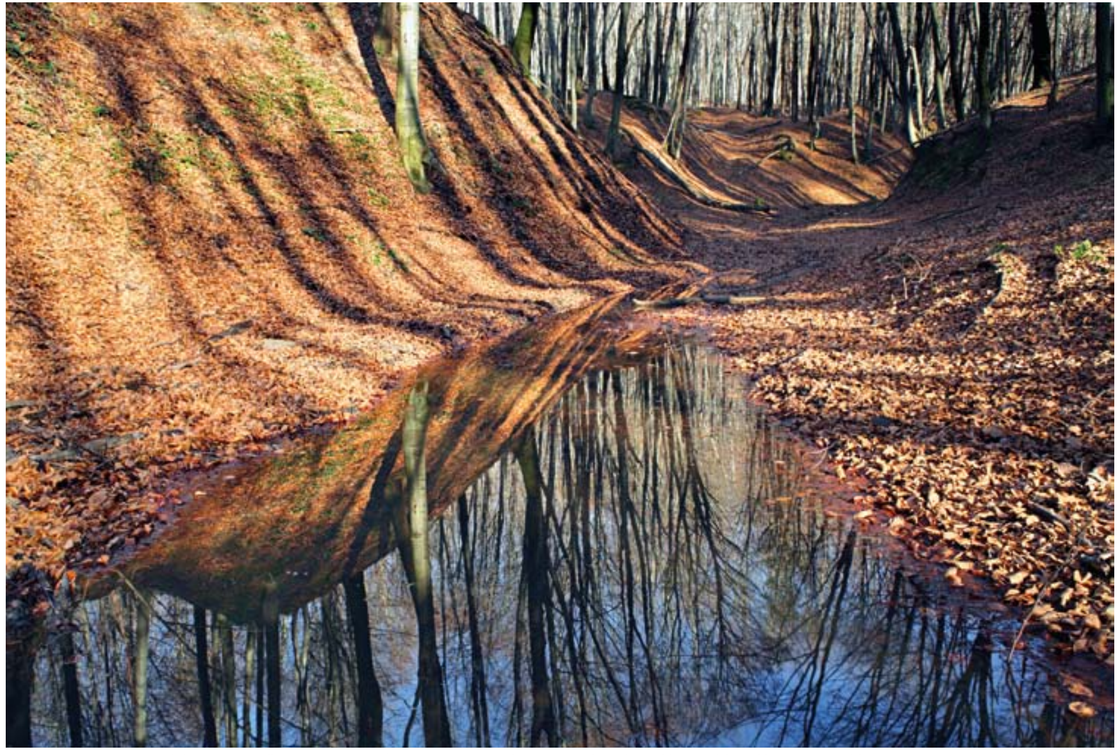

FOT. WALDEMAR KOMOROWSKI ***Lasy koło Otrocza w Nadleśnictwie Krasnystaw*** | *Forest near Otrocze in the Krasnystaw forest district (photograph by Waldemar Komorowski)*

Aż 178 nadleśnictw uczestniczy w projekcie z udziałem środków Unii Europejskiej, przewidującym zretencjonowanie 31 mln m^3 wody w lasach na terenach nizinnych.

178 forest districts participate in the EU subsidised project to built in the lowland forests 3300 facilities which will retain 31 million m^3 of water.

FOT. DANUTA PIOTROWSKA ***W leśniczówce Tatynia Nadleśnictwa Trzebież*** | *Tatynia foresters lodge in the Trzebież forest district (photograph by Danuta Piotrowska)*

FOT. GRZEGORZ WRÓBLEWSKI ***Jesień w Nadleśnictwie Podanin*** | *Autumn in the Podanin forest district (photograph by Grzegorz Wróblewski)*

Współczesne leśnictwo – jak żadna inna branża – łączy harmonijnie przeszłość z teraźniejszością, co widoczne jest m.in. w wystroju wielu leśniczówek.

Modern forestry, unlike many other sectors, successfully combines the old with the new, which is evident, for example, in the interior decoration of many foresters lodges.

FOT. TOMASZ STĘPIEŃ ***Lasy Półwyspu Helskiego*** | *Forests of the Hel Peninsula (photograph by Tomasz Stępień)*

FOT. KAZIMIERZ MATEJEWICZ ***Wydmy śródlądowe w Nadleśnictwie Przemków*** | *Inland dunes in the Przemków forest district (photograph by Kazimierz Matejewicz)*

Wydmy porośnięte lasem występują nie tylko w pasie nadmorskim. Starsze od nich wydmy śródlądowe spotykamy na terenie całego niemal kraju.

…

Forest-covered dunes are not only characteristic of coastal areas. Inland dunes, which are older formations, occur in most parts of the country.

FOT. JERZY TATOŃ ***Wrzosowiska Kłomińskie w Nadleśnictwie Borne Sulinowo*** | *Kłomińskie moors in the Borne Sulinowo forest district (photograph by Jerzy Tatoń)*

FOT. WALDEMAR FECULAK ***Stoisko Nadleśnictwa Człuchów podczas obchodów Dni Lasu 2013*** | *Festival "Days of the Forest 2013": the stand of the Człuchów forest district (photograph by Waldemar Feculak)*

FOT. TOMASZ STASIAK ***Sadzonki świerka w szkółce leśnej Nadleśnictwa Runowo*** | *Spruce saplings in the forest nursery of the Runowo forest district (photograph by Tomasz Stasiak)*

Co roku przy okazji różnych imprez ekologicznych leśnicy rozdają tysiące sadzonek drzew i krzewów leśnych, wskazując na znaczenie drzew w życiu człowieka.

…

In order to emphasise the importance of trees in human life, thousands of saplings of forest trees and shrubs are given away every year to participants in events focused on the environment.

FOT. PRZEMYSŁAW ZIEMACKI ***Żerowisko kornika drukarza*** (Ips typographus) ***pod korą ściętego świerka*** | *Spruce bark beetle (*Ips typographus*) feeding under the bark of a felled tree (photograph by Przemysław Ziemacki)*

LASY POLSKI SĄ STALE NĘKANE PRZEZ SZKODLIWE OWADY. W ROKU 2012 ZABIEGI RATOWNICZE OGRANICZAJĄCE LICZEBNOŚĆ ICH 50 GATUNKÓW WYKONANO NA POWIERZCHNI 170 TYS. HA.

FORESTS IN POLAND ARE UNDER CONSTANT THREAT FROM INSECT PESTS. IN 2012 AN AREA OF 170 THOUSAND HECTARES WAS TREATED AGAINST 50 SPECIES OF INSECTS IN ORDER TO LIMIT THEIR NUMBERS.

FOT. ARTUR ŚWIĘCH ***Dzięcioł białogrzbiety*** (Dendrocopos leucotos) | *White-backed woodpecker (*Dendrocopos leucotos*) (photograph by Artur Święch)*

FOT. GRZEGORZ LEŚNIEWSKI ***Włochatka zwyczajna*** **(Aegolius funereus)** | *Boreal owl* (Aegolius funereus) *(photograph by Grzegorz Leśniewski)*

FOT. GRZEGORZ LEŚNIEWSKI ***Buczyna karpacka na terenie Nadleśnictwa Lutowiska*** | *Upland beech forest in the Lutowiska forest district (photograph by Grzegorz Leśniewski)*

SCYPUŁ – DELIKATNA, SILNIE UNERWIONA I UKRWIONA, OWŁOSIONA SKÓRA POKRYWAJĄCA POROŻE SAMCÓW ZWIERZYNY PŁOWEJ W CZASIE JEGO WYRASTANIA, PÓŹNIEJ ŚCIERANA O PNIE DRZEW I GAŁĘZIE.

...

ANTLERS GROWN EACH YEAR BY MALE DEER ARE INITIALLY COVERED BY SKIN (VELVET), WHICH IS WELL SUPPLIED WITH BLOOD VESSELS AND NERVES, AND COVERED WITH HAIR. LATER IN THE SEASON DEER LOSE THIS SKIN BY RUBBING AGAINST TREE TRUNKS AND BRANCHES.

FOT. LECH KARAUDA ***Jeleń szlachetny*** **(Cervus elaphus)** | *Red deer* (Cervus elaphus) *(photograph by Lech Karauda)*

Z LASEM ZWIĄZANYCH JEST OK. 60% KRAJOWYCH GATUNKÓW ZWIERZĄT KRĘGOWYCH. DO ŚCIŚLE LEŚNYCH NALEŻY 61 GATUNKÓW, ZASADNICZO LEŚNYCH – 57, LUŹNO ZWIĄZANYCH Z LASEM – 80.

ABOUT 60% OF NATIVE VERTEBRATE SPECIES ARE ASSOCIATED WITH FORESTS. 61 SPECIES LIVE ONLY IN FORESTS, 57 PRINCIPALLY IN FORESTS AND 80 ARE LOOSELY ASSOCIATED WITH FORESTS.

FOT. MARCIN LENART ***Głuszec (*Tetrao urogallus*)*** | *Wood grouse* (Tetrao urogallus) *(photograph by Marcin Lenart)*

FOT. LESZEK PARADOWSKI ***Nadleśnictwo Drawsko. Bór sosnowy na terenie Poligonu Drawskiego*** | *Pine forest in the grounds of the military training camp in the Drawsko forest district (photograph by Leszek Paradowski)*

FOT. LECH JĘDRAS ***Puszcza Bukowa. Nadleśnictwo Gryfino*** | *Beech primeval forest in the Gryfino forest district (photograph by Lech Jędras)*

FOT. MAREK MACHNIKOWSKI ***Nadleśnictwo Osie. Grąd w rezerwacie Brzęki*** | *Oak-lime-hornbeam forest in Brzęki nature reserve in the Osie forest district (photograph by Marek Machnikowski)*

FOT. LECH JĘDRAS ***Uroczysko Rów Chrobrego na terenie Nadleśnictwa Dębno*** | *A remote spot known as the "Chrobry ditch" in the Dębno forest district (photograph by Lech Jędras)*

FOT. GRZEGORZ OKOŁÓW ***Nadleśnictwo Lubniewice. Połyskujący w słońcu śmiałek pogięty*** (Deschampsia flexuosa) | *Wavy hair grass (*Deschampsia flexuosa*) shimmering in the sunlight in the Lubniewice forest district (photograph by Grzegorz Okołów)*

FOT. DARIUSZ PŁĄCHOCKI ***Bór sosnowy w Nadleśnictwie Toruń*** | *Pine forest in the Toruń forest district (photograph by Dariusz Płąchocki)*

W LEŚNYM POWIETRZU JEST 50–70 RAZY MNIEJ ZARAZKÓW CHOROBOTWÓRCZYCH NIŻ W POWIETRZU MIAST. TO ZASŁUGA FITONCYDÓW – SUBSTANCJI WCHODZĄCYCH W SKŁAD OLEJKÓW ETERYCZNYCH WYDZIELANYCH PRZEZ DRZEWA I KRZEWY LEŚNE.

…

THERE ARE 50–70 TIMES FEWER PATHOGENS IN FOREST AIR THAN CITY AIR. THIS IS BECAUSE OF PHYTONCIDES, ESSENTIAL OILS EMITTED BY FOREST TREES AND SHRUBS.

FOT. MIRON BOGACKI ***Nadleśnictwo Brodnica. Lasy wokół jeziora Retno*** | *Forests surrounding lake Retno in the Brodnica forest district (photograph by Miron Bogacki)*

FOT. TOMASZ STĘPIEŃ ***Puszcza Piska po huraganie w roku 2002*** | *Piska Primeval Forest after the hurricane of 2002 (photograph by Tomasz Stępień)*

TYLKO W ROKU 2012 SZKODY SPOWODOWANE W LASACH PAŃSTWOWYCH PRZEZ CZYNNIKI ABIOTYCZNE (NP. POWODZIE, HURAGANY, OBFITY ŚNIEG) WYSTĄPIŁY NA POWIERZCHNI 65,3 TYS. HA.

…

IN 2012 ALONE DAMAGE CAUSED BY ABIOTIC FACTORS (FLOODS, HURRICANES, HEAVY SNOWFALLS) AFFECTED 65.3 THOUSAND HECTARES IN THE STATE FORESTS.

FOT. AGNIESZKA I WŁODEK BILIŃSCY ***Obserwatorzy przyrody w Puszczy Augustowskiej*** | *Watching the wildlife in the Augustowska Primeval Forest (photograph by Agnieszka i Włodek Bilińscy)*

Las jest szczególnym miejscem
do obserwacji przyrody.

...

Forests are among the best
places for watching wildlife.

FOT. MARCIN ŁUKAWSKI ***Efektowny sus kozła sarny (***Capreolus capreolus***)*** | *Male roe deer (*Capreolus capreolus*) (photograph by Marcin Łukawski)*

FOT. TOMASZ STĘPIEŃ ***Zrąb zupełny w lasach Nadleśnictwa Wolsztyn*** | *Final cutting in the forests of the Wolsztyn forest district (photograph by Tomasz Stępień)*

PRZED 30 I WIĘCEJ LATY POWIERZCHNIA ZRĘBÓW ZUPEŁNYCH WYNOSIŁA W LASACH PAŃSTWOWYCH 43 TYS. HA ROCZNIE. DZIŚ, DZIĘKI POSTĘPOWI W EKOLOGIZACJI GOSPODARKI LEŚNEJ, KSZTAŁTUJE SIĘ ŚREDNIO NA POZIOMIE PRAWIE O POŁOWĘ NIŻSZYM.

...

UP TO ABOUT 30 YEARS AGO CLEAR CUTTING AREA IN THE STATE FORESTS WAS 43 THOUSAND HECTARES PER YEAR. TODAY, AS A RESULT OF ENVIRONMENTAL ADVANCES IN FORESTRY, THE AVERAGE CLEAR CUTTING AREA IS ALMOST HALF OF THAT FIGURE.

FOT. TOMASZ STĘPIEŃ ***Lasy Nadleśnictwa Łochów*** | *Forests of the Łochów forest district (photograph by Tomasz Stępień)*

FOT. GRZEGORZ OKOŁÓW ***Zajęcia na ścieżce dydaktycznej w Nadleśnictwie Bogdaniec*** | *Educational trail in the Bogdaniec forest district (photograph by Grzegorz Okołów)*

Ośrodek Kultury Leśnej
w Gołuchowie mieści się
w zabytkowych obiektach
zespołu pałacowo-parkowego
Jana hr. Działyńskiego
i księżnej Izabelli
z Czartoryskich Działyńskiej.

...

The Forest Culture Centre
in Gołuchów is located
on the former estate of the Działyński
family and includes the historic
palace, park and other objects.

FOT. MARCIN WOŹNIAK ***Muzeum Leśnictwa w Gołuchowie – Dybul*** | *The Forestry Museum in Gołuchów (photograph by Marcin Woźniak)*

FOT. WALDEMAR FECULAK ***Ośrodek Kultury Leśnej w Gołuchowie. Oficyna – siedziba Muzeum Leśnictwa*** | *The Forest Culture Centre in Gołuchów: the Forestry Museum (photograph by Waldemar Feculak)*

FOT. ALEKSANDER KOWALKE ***Las bukowy w Nadleśnictwie Kościerzyna*** | *Beech forest in the Kościerzyna forest district (photograph by Aleksander Kowalke)*

FOT. IRENEUSZ GRAFF ***Spływ rzeką Zbrzyca w Borach Tucholskich*** | *On the river Zbrzyca in the Tucholskie Forests (photograph by Ireneusz Graff)*

FOT. TADEUSZ PRZYBYŁ ***Nadleśnictwo Miastko. Rowerowy rajd Szafirowym Szlakiem*** | *Cycling along the Sapphire Trail in the Miastko forest district (photograph by Tadeusz Przybył)*

FOT. IRENEUSZ GRAFF ***Cebulica syberyjska*** (Scilla siberica) | *Siberian squill* (Scilla siberica) *(photograph by Ireneusz Graff)*

PRZEZ LASY PAŃSTWOWE PROWADZĄ MALOWNICZE SZLAKI TURYSTYCZNE – PIESZE (20 TYS. KM), ROWEROWE (4 TYS. KM), KONNE (7 TYS. KM) I KAJAKOWE.

…

THE STATE FORESTS HAVE MANY PICTURESQUE TOURIST ROUTES FOR WALKERS (20 THOUSAND KILOMETERS), FOR CYCLISTS (4 THOUSAND KILOMETERS) FOR HORSE RIDING (7 THOUSAND KILOMETERS) AND FOR CANOEING.

W MARTWYM DREWNIE MOŻE ŻYĆ
BLISKO 1500 GATUNKÓW GRZYBÓW,
1300 GATUNKÓW OWADÓW, PONAD
100 GATUNKÓW ZWIERZĄT KRĘGOWYCH.

…

DEADWOOD PROVIDES HABITAT FOR ALMOST
1500 SPECIES OF FUNGI, 1300 SPECIES OF INSECTS
AND OVER 100 SPECIES OF VERTEBRATES.

FOT. MARCIN WOŹNIAK ***Kruszczyca złotawka*** (Cetonia aurata) | *Rose chafer beetle* (Cetonia aurata) *(photograph by Marcin Woźniak)*

FOT. KRZYSZTOF ROMAŃCZUKIEWICZ ***Powalony olbrzym w Dolinie Strzegomki na terenie Nadleśnictwa Miękinia*** | *A fallen giant in the Strzegomka valley in the Miękinia forest district (photograph by Krzysztof Romańczukiewicz)*

FOT. GRZEGORZ OKOŁÓW ***Jeleń szlachetny*** (Cervus elaphus) | *Red deer* (Cervus elaphus) *(photograph by Grzegorz Okołów)*

FOT. KAROL WOŹNIAKOWSKI ***Ols w leśnictwie Grąblin, Nadleśnictwie Konin*** | *Alder forest in the Konin forest district (photograph by Karol Woźniakowski)*

FOT. ARTUR NIEDBAŁA ***Górnoreglowy bór świerkowy w Nadleśnictwie Międzylesie*** | *High mountain spruce forest in the Międzylesie forest district (photograph by Artur Niedbała)*

Autorzy zdjęć / Photographers

- Agnieszka i Włodek Bilińscy
- Robert Bijas
- Miron Bogacki
- Łukasz Bożycki
- Krzysztof Celuch
- Przemysław Degórski
- Robert Dejtrowski
- Waldemar Feculak
- Ireneusz Graff
- Lech Jędras
- Maciej Jopkiewicz
- Janusz Kaczmarczyk
- Lech Karauda
- Waldemar Komorowski
- Łukasz Korzeniowski
- Aleksander Kowalke
- Hilary Kowalski
- Marek Lejbrandt
- Marcin Lenart
- Grzegorz Leśniewski
- Wiesław Lipiec
- Marcin Łukawski
- Jolanta Machnikowska
- Marek Machnikowski
- Kazimierz Matejewicz
- Mateusz Matysiak
- Dorota Milerowicz
- Artur Niedbała
- Grzegorz Okołów
- Tomasz Olszewski
- Jolanta Orzłowska
- Leszek Paradowski
- Danuta Piotrowska
- Dariusz Płąchocki
- Mariusz Pomaski
- Tadeusz Przybył
- Andrzej Rapak
- Krzysztof Romańczukiewicz
- Rafał Siek
- Michał Skałba
- Tomasz Stasiak
- Tomasz Stępień
- Grzegorz Szkutnik
- Maciej Szpiech
- Artur Święch
- Piotr Targoński
- Jerzy Tatoń
- Inka Wieczeńska
- Marcin Woźniak
- Karol Woźniakowski
- Grzegorz Wróblewski
- Przemysław Ziemacki